

Extended Abstract

Religious Racism: A Critical Discourse Analysis of Western Media News on the Representation of Muslim's Reactions to the Charlie Hebdo Cartoons

Seyyed Hossein Shah Zeidi¹

Ph.D. Candidate, Department of Linguistics,
Marvdasht Branch, Islamic Azad University,
Marvdasht, Iran

h.shahzeidi.8@gmail.com

Ameneh Zare^{* 2}

Assistant Professor, Department of
Linguistics, Marvdasht Branch, Islamic Azad
University, Marvdasht, Iran.

a86.zare@yahoo.com

Mohammad Hossein Sharafzadeh³

Assistant Professor, Department of Linguistics,
Marvdasht Branch, Islamic Azad University,
Marvdasht, Iran

mohammadh.sharafzadeh@gmail.com

Esmaeel Jadidi⁴

Assistant Professor, Department of Foreign
Languages, Marvdasht Branch, Islamic Azad
University, Marvdasht, Iran

esmaeil.jadidi@yahoo.com

Introduction

Media productions, especially texts that are produced daily by journalists, are among the highly relevant fields for applying critical approaches in discourse analysis. Western media, due to their role in creating a bipolar world, are perceived as a source of discrimination and bias against Muslims in today's world. In news media texts, an advanced form of racism is evident, which is referred to as "Islamophobia," portraying Muslims as the foreign "other." Since Western mass media professionals are aware of the sensitivity of the French public regarding security issues, they attempt to manipulate public opinion in their favor in incidents related to Muslim reactions to the insults published by Charlie Hebdo in France. Instead of engaging in discussions about the root causes of such events, they seek to divert public attention to their advantage. This study examines the linguistic features that steer media discourse in alignment with the political interests of the French government. The main objectives of this research are:

1. Highlighting hidden ideologies in the discourse of news agencies such as The New York Times, The Guardian, The Washington Post, and BBC.
2. Applying Van Dijk's Critical Discourse Analysis framework to uncover the polarization and racism strategies of the French government.
3. Decoding the hidden ideologies embedded in news reports.

* Corresponding Author

Materials & Methods

This study presents a critical discourse analysis of articles from four international news agencies—The New York Times, The Guardian, The Washington Post, and BBC—regarding Muslim protests against the publication and display of offensive caricatures of the great Prophet of Islam by the satirical magazine Charlie Hebdo. To select relevant news articles on the topic of “the representation of Muslims in protest reactions to Charlie Hebdo caricatures” within the 2020–2024 timeframe, 31 news reports were analyzed. Reports related to these protests mainly focused on the killing of a teacher in France and the legal proceedings surrounding the case. News articles containing the keywords “Charlie Hebdo, Muslims, and France” were chosen for analysis. The analytical framework employed in this study is Van Dijk’s (2003) Critical Discourse Analysis approach. The research method is qualitative and descriptive. Given the vast amount of data, only selected samples from each of the four news media were analyzed, while the statistical results are based on the complete dataset.

Results & Discussion

This section analyzes the various discourse strategies used in the news reports of the aforementioned media outlets and examines how these strategies are applied. The statistical results of this analysis are presented in Table 1.

Table 1.

Percentage Frequency of Discourse Strategies in News Reports

Percentage	Frequency of Van Dijk’s Approach Components	
64%	Positive Self-Representation	Macro- Strategies
36%	Negative Representation of Others	
30%	Lexicalization (Stylistic)	
17%	Authority (Argumentation)	Micro- Strategies
6.5%	Norm Expression (Meaning)	
6.5%	Victimization (Meaning)	
8.6%	Evidentiality (Meaning & Argumentation)	
6.5%	Hyperbole (Rhetoric)	
4.3%	Categorization (Meaning)	
4.3%	Euphemism (Meaning & Argumentation)	
4.3%	Implication(Meaning)	
2.17%	Number game (Rhetoric & Argumentation)	
2.17%	Generalization (Meaning & Argumentation)	
2.17%	National self-glorification (Meanin)	

Based on the data in Table 1, at the macro-discourse level, there is a use of positive self-representation and negative representation of others. Positive representation allows politicians to legitimize their policies, ideologies, and decisions, while negative representation of others serves to delegitimize these aspects in opposing groups. The lexical choice strategy was the most frequently employed in the news reports, with a frequency of 30%. The appeal to credible figures and institutions ranked second, with 17%. After these two strategies, there is a significant gap before the remaining linguistic tools. The manipulation of statistics, generalization, and national glorification strategies ranked last, with 17.2%. These findings are illustrated in the following chart:

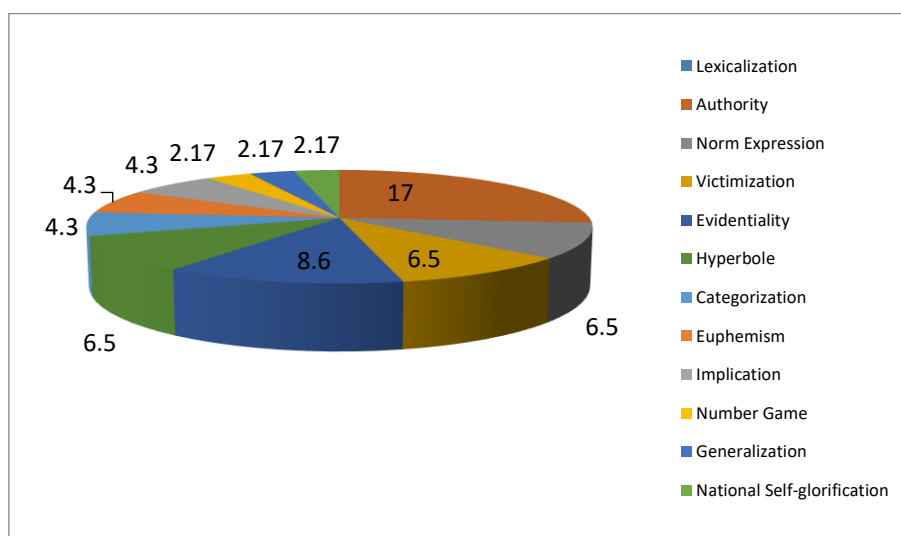

Fig1.

Frequency of Discourse Strategies at the Micro-Analysis Level

The findings of this study align with Saeed's (2007) perspective on the representation of Muslims as the "foreign other" in Western media. Additionally, the results support the findings of Rezaei et al. (2017), which indicate that in Western media coverage of negative news, Muslims are prominently represented and have a strong presence in news discourse. Furthermore, this study is consistent with Sutkute's (2023) findings, which suggest that Western media play a key role in the reproduction of common stereotypes in Western societies. This research also faced certain limitations, including the exclusion of non-Western media, particularly those from Islamic countries, which may have different approaches to this subject. Moreover, due to the authors' lack of proficiency in the French language, French-language newspapers were not analyzed. Another challenge was the restricted free access to articles from some major international news agencies, such as The New York Times and The Guardian.

Conclusion

Most readers blindly accept whatever they are exposed to. News reporters take advantage of this blind conformity and manipulate readers' minds in favor of their own ideological frameworks. The authors of these news reports have made biased and selective discourse choices to adopt a discriminatory perspective. By exaggerating the murder of a teacher in France while ignoring his insult to Muslim sacred beliefs, these reports easily portray the Muslim minority as criminals and offenders, labeling all opposing voices as terrorists.

These media outlets seek to generalize the violence against the history teacher to all Muslims, fostering a negative and unjust perception of them. Western media, in line with Islamophobic narratives, aim to discredit Muslims while emphasizing the positive traits of non-Muslims. Through the use of discourse strategies, they indirectly highlight negative aspects of Muslim presence. Additionally, they contribute to the creation and legitimization of prejudiced discourse about outsiders by employing various rhetorical tools. These linguistic strategies indirectly fuel inequality and discrimination against the Muslim minority living in France. In these news reports, Muslims are negatively represented and depicted as a serious threat to democracy and freedom of speech.

Keywords: Critical discourse analysis, Discursive strategies, Ideological square, Muslims, Van Dijk.

References

- Biro, A. (1996). *Dictionary of Social Sciences* (Translated by Baqer Saroukhani). Tehran: Keyhan Publications.
- Boone, J. (2015). Four dead in Niger as Charlie Hebdo cartoons spark protests. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2015/jan/16/pakistan-police-clash-anti-charlie-hebdoprotesters> Bowe.
- Constantinou, M. (2018). Charlie Hebdo's controversial cartoons in question: stances, translational narratives and identity construction from a cross-linguistic perspective. *Social Semiotics*, 29(5), 698–727.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.
- Gee, J.P. (1999). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. London: Routledge.
- Jensen, T. (2006). The Muhammad cartoon crisis: The tip of an iceberg. *Japanese religions*, 31(2), 173-185.
- Ghiyasian, Maryam Al-Sadat, Moghimi Sarani, Samad, & Karim Firouzjani, Ali (2015). Critical Discourse Analysis of Iran and Shia in Saudi Arabian Online News Platforms. *Quarterly Journal of Political Studies of the Islamic World*, Vol. 5, Issue 1, pp. 129-153.
- Locke, T. (2004). *Critical Discourse Analysis*. London, New York: Continuum.
- Meymandi, Vesal & Jamshidi, Fatemeh (2013). An Overview of the Evolutionary Process of Metaphor and Its Types. *Lisan Mobin*, Issue 12, pp. 193-216.
- Niyazi, Shahryar, Fekri, Masoud, & Ghasemi, Zeinab (2018). Study of Iran's Ideological Representation in Al-Sharq Al-Awsat Newspaper Based on Van Dijk's Model. *Arabic Literature Research*, Vol. 9, Issue 34, p. 113-135.
- Patnaik, S. (2016). Islamophobia and the Ethics of Media: A Cross-Cultural Study. *The Journal of Innovations*, 11.

- Politzer, M. N., & Alcaraz, A. O. (2020). Covert Islamophobia: An Analysis of The New York Times and The Wall Street Journal Headlines Before and After Charlie Hebdo. *Comunicación y sociedad*, 1-24.
- Rezaei, Saman ; Kobari, Kamyar & Salami, Ali (2019). The Portrayal of Islam and Muslims in Western Media: A Critical Discourse Analysis. *Cultura*, 16 (1): 55-73.
- Rogers, R. (2004). An Introduction to Critical Discourse Analysis in Education. In R. Rogers (Ed.), *Critical Discourse Analysis i Education*, pp. 3-20, London: Routledge.
- Saeed, A. (2007). Media, Racism and Islamophobia: The Representation of Islam and Muslims in the Media. *Sociology Compass*. Vol, 1, Pp.443-462.
- Said, E. W. (1978). *Orientalism*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Salimi, M., Soltanifar, M., Mozaffari, A., & Shokrkah, Y. (2019). Investigating the status of data journalism in world media: A case study of data journalism in *The Guardian* UK. *Cultural and Communication Studies*, 15(54), 291–333.
- Sandberg, L., Dahlberg, S., & Ivarsflaten, E. (2023). The Online Hostility Hypothesis: representations of Muslims in online media. *Soci Influence*. (18) 1.
- Suryandari, N., & Arifin, S. (2021). Islamophobia and media framing in west media. *KARSA Journal of Social and Islamic Culture*, 29(1), 27-45.
- Sutkute, R. (2023). Media and New Media Representation of Islam and Muslims during the “Clash of Civilizations”: Constructive Dialogue or Destructive Stereotypes?. *Yeni Medya*. Vol, 15, pp. 1-17.
- Van Dijk, T. A. (1995). *Discourse Analysis as Ideology Analysis*. In Wenden, A. and C. schaffner (eds), *Language and Peace* (In Press).
- Van Dijk, T. A. (1998). Social Cognition and Discourse. In H. Giles & R. P. Robinson (Eds.), *Handbook of social psychology and Language*, 21-36. Oxford: Blackwell.
- Van Dijk, T. A. (2000). *Ethnic Minorities and the Media, News Racism: A Discourse Analytical Approach*, Pp. 33-49. UK: Open University Press.
- Van Dijk, T. A. (2003). *Ideology and Discourse, Multidisciplinary Introduction*, Barcelona: Ariel.
- Wili Tama, Y., & Sulistyaningrum, S.D. (2023). A systematic Literature Review of Islamophobia on Media: trends, Factors ,and Stereotypes. *Indonesian journal of Religion and Society*, Vol 5(1), pp. 13-23.
- Wodak, R. (1995). *Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis*. In J. Verschuren, J. O. Ostman, & J. Blommaert (Eds.), *Handbook of Pragmatics- Manual*, pp. 204- 210, John Benjamin Publishing Company.

زبان‌شناسی و گویش‌های ایرانی

سال ۹، شماره ۲، پیاپی ۱۵ (بایز و زمستان ۱۴۰۳) شماره صفحات: ۱۱۱ - ۱۳۷

عنوان نژادپرستی مذهبی: تحلیل کفتمان انتقادی اخبار رسانه‌های غربی پیرامون بازنمایی واکنش‌های مسلمانان به کاریکاتورهای شارلی ابدو

سید حسین شاه زیدی^۱، آمنه زارع^{۲*}، محمدحسین شرف‌زاده^۳، اسماعیل جدیدی^۴

۱. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشکده علوم انسانی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۲. استادیار گروه زبان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۳. استادیار گروه زبان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۴. استادیار گروه زبان‌های خارجی، دانشکده علوم انسانی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

چکیده

واژه‌های کلیدی:

بازنمایی مسلمانان در رسانه‌های انگلیسی زبان جهان هنوز با چالش‌های زیادی مواجه است. کلیشه‌های منفی و تصاویر یک‌جانبه هم‌چنان در گفتمان این رسانه‌ها غالب هستند. آنها به واسطه گفتمان خود می‌توانند نژادپرستی را عادی و مشروع جلوه دهند و به بازتولید آن در سطح جامعه کمک کنند. پژوهش حاضر با رویکردی توصیفی-تحلیلی به بررسی پدیده مشروعیت‌زدایی از اعتراض مسلمانان به انتشار کاریکاتورهای توهین‌آمیز مجله شارلی ابدو می‌پردازد. این تحقیق اخبار چهار رسانه شاخص غربی از جمله نیویورک تایمز، گاردین، واشنگتن پست و بی‌بی‌سی را در بازه زمانی ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ میلادی با بهره‌گیری از مفاهیم مربع ایدئولوژیک و راهبردهای گفتمانی ون‌دایک بررسی می‌کند. در این راستا، مؤلفه‌های گفتمان‌مدار در این گزارش‌های خبری شناسایی شدند و سپس هر یک از آنها با توجه به راهبردهای گفتمانی تحلیل گردیدند. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که نویسندگان این گزارش‌های خبری، ویژگی‌های مثبت خودی‌ها یعنی غیرمسلمانان را برجسته کرده و ویژگی‌های مثبت غیرخودی‌ها، یعنی مسلمانان را به حاشیه رانده‌اند. در همین راستا، برای متقاعدساختن خوانندگان، از راهبردهای گفتمانی همچون انتخاب واژگان، ارجاع به چهره‌ها و نهادهای معتبر، بیان هنجارها، قربانی‌سازی، ارائه شواهد، اغراق، دسته‌بندی مفاهیم، حسن تعبیر، تلویح، دستکاری آمار و ارقام، تعمیم‌سازی و تمجید ملی بهره گرفته‌اند.

تحلیل گفتمان انتقادی
راهبردهای گفتمانی
مربع ایدئولوژیک
مسلمانان
ون‌دایک

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۲۸ دی‌ماه ۱۴۰۳

پذیرش: ۲۳ اسفندماه ۱۴۰۳

* آدرس ایمیل نویسنده مسئول: a86.zare@yahoo.com

۱. مقدمه

ایجاد ارتباط صرفاً کاربرد واژه‌ها، جملات و سبک خاصی نیست بلکه از ارتباط برای تأثیرگذاری بر افکار عمومی و جلب توجه افراد یک جامعه برای برخورداری از حمایت آحاد مردم، تقویت ایدئولوژی افراد و نفی موضع مخالفان استفاده می‌شود. از

سال ۱۹۹۰، تحلیل گفتمان انتقادی^۱ به عنوان زیرشاخه جدیدی در زبان‌شناسی کاربردی مطرح شده‌است. این زیرشاخه سعی دارد تا ایدئولوژی‌های پنهان سرکوبگر گروه‌های دیگر را آشکار سازد. در این‌جا مراد از «انتقادی» منفی بودن نیست، بلکه انتقادی به معنای «برملا ساختن روابط قدرت و نابرابری‌های موجود در یک جامعه» است (راجرز^۲، ۲۰۰۴). در تحلیل گفتمان انتقادی، متون براساس مجموعه‌ای از قواعد، استانداردها، شرایط و موقعیت‌ها ارزیابی می‌شوند. همچنین شیوه خلق و مشروعیت‌بخشی نابرابری‌های اجتماعی نیز به صورت انتقادی تحلیل می‌گردد (لاک^۳، ۲۰۰۴). محققان مختلفی مانند: ون-دایک^۴ (۱۹۹۵)، فرکلاف^۵ (۱۹۹۵)، وداک^۶ (۱۹۹۵) و گی^۷ (۱۹۹۹) چارچوب‌های متفاوتی برای انجام تحلیل گفتمان انتقادی معرفی کرده‌اند و عمدتاً بر سیاق متنی گفتمان تمرکز داشته‌اند.

تولیدات رسانه‌ای به‌ویژه متن‌هایی که به صورت روزمره توسط خبرنگاران تولید می‌شوند، یکی از حوزه‌های پرکاربرد برای اعمال رویکردهای انتقادی در تحلیل گفتمان به شمار می‌روند. رسانه‌های غربی به دلیل خلق دنیایی دو قطبی، عامل ایجاد تبعیض و غرض‌ورزی نسبت به مسلمانان در دنیای امروز تلقی می‌شوند. امروزه در متن اخبار رسانه‌ها، شکل توسعه‌یافته‌ای از نژادپرستی مشهود است که به عنوان «اسلام‌هراسی»^۸ از آن یاد می‌شود و مسلمانان به مثابه دیگری بیگانه به تصویر کشیده می‌شوند. اسلام و پیروان آن (مسلمانان) از جایگاهی منفی در فضای رسانه‌ای غرب برخوردارند و نوعی حس اسلام‌هراسی در میان شهروندان کشورهای غربی مشاهده می‌گردد (سعید^۹، ۲۰۰۷). این پدیده به‌ویژه پس از حوادث حملات یازده سپتامبر ۲۰۱۱ شدت گرفت. ریشه این تفکر را باید در تولیدات سوگیرانه رسانه‌های غربی به‌خصوص گزارش‌های ویژه خبری جستجو کرد. بسیاری از فیلم‌ها و سریال‌های غربی تصویر نادرست و منفی از مسلمانان ارائه می‌دهند. این کلیشه‌ها باعث ایجاد تصویر منفی از اسلام در ذهن مخاطبان می‌شود. خبر مربوط به جرائم یا حملات که توسط یک فرد مسلمان انجام می‌شود، با تأکید بر مذهب وی منتشر می‌گردد؛ اما اگر فردی از گروه‌های دیگر مرتکب جرم و جنایتی شود، معمولاً دین وی ذکر نمی‌شود. به عبارت دیگر، شاهد نوعی دوگانگی در توصیف جرائم رسانه‌ای شده در جهان هستیم. درواقع رسانه‌های غربی با پوشش خبری مغرضانه و ایجاد ترس از اسلام، نقش بسزایی در نگرش منفی جوامع غیرمسلمان نسبت به مسلمانان ایفا می‌کنند (سعید^{۱۰}، ۱۹۷۸).

اهانت به اسلام و مقدسات اسلامی در جوامع غربی مختص گروه خاصی نیست. علاوه بر احزاب تندرو و افراطی راست‌گرا که پرچمدار توهین به مقدسات مسلمانان هستند، طیف‌های مختلفی از جامعه اروپایی از جمله سیاستمداران، روزنامه‌نگاران، نمایندگان مجلس و کاریکاتوریست‌ها نیز اهانت به نمادها و مقدسات اسلامی را در رأس فعالیت‌های ضد اسلامی خود قرار

^۱ . critical discourse analysis

^۲ . R. Rogers

^۳ . T. Locke

^۴ . T.A Van Dijk

^۵ . N. Fairclough

^۶ . R. Wodak

^۷ . J.P Gee

^۸ . islamphobia

^۹ . A. Saeed

^{۱۰} . E.W. Said

داده‌اند و این امر بیانگر یکپارچگی غرب در مبارزه با گسترش موج اسلام‌گرایی است (سوریانداری و آریفین^۱، ۲۰۲۱). گزارش خبری منتشر شده در رسانه‌های غربی مربوط به «قتل معلمی در فرانسه» نیز شاهی بر این ادعاست. در دنیای امروز اسلام-هراسی در رسانه‌ها به‌عنوان یکی از مباحث مهم مطرح شده و از جنبه‌های پژوهشی و عمومی مورد توجه قرار گرفته‌است (رضایی و همکاران^۲، ۲۰۱۹). این مسأله نیازمند بررسی عمیق است تا روندها و گرایش‌های موجود شناسایی شود و راهکارهای مناسبی برای مقابله با این چالش اساسی ارائه گردد.

از آنجایی که دست‌اندرکاران رسانه‌های جمعی غربی از میزان حساسیت فرانسوی‌ها به مسائل امنیتی مطلع هستند، به-منظور جلب حمایت و همدردی توده مردم در حوادث مرتبط با واکنش‌های مسلمانان به اهانت مجله شارلی ابدو در این کشور سعی در انحراف توجه افکار آنها به نفع خود، به‌جای گفتمان در خصوص علل ریشه‌ای رخدادها دارند و از این رویدادها به‌عنوان نمونه‌ای از نقض حقوق بشر یاد می‌کنند (کانستنتینو^۳، ۲۰۱۸). پژوهش حاضر به بررسی آن دسته از کاربردهای زبانی می-پردازد که گفتمان رسانه‌ها را به سمت و سوی مطلوب سیاست‌های دولت فرانسه سوق می‌دهد. اهداف اصلی این تحقیق عبارتند از:

- ۱- برجسته‌سازی ایدئولوژی‌های پنهان در گفتمان خبرگزاری‌های نیویورک تایمز، گاردین، واشنگتن پست و بی‌بی‌سی از طریق تحلیل گفتمان انتقادی.
 - ۲- اعمال چارچوب نظری تحلیل گفتمان انتقادی و ن‌دایک برای کشف برنامه‌های قطبی‌سازی و نژادپرستی دولت فرانسه.
 - ۳- رمزگشایی از ایدئولوژی‌های پنهان موجود در متن گزارش‌های خبری از طریق تحلیل گفتمان انتقادی.
- در این رابطه نگارندگان این پژوهش، متن مقاله‌های نیویورک تایمز، گاردین، واشنگتن پست و بی‌بی‌سی را تحلیل کرده‌اند تا نشان دهند که کاربرد زبان توسط این رسانه‌ها مغرضانه و سوگیرانه بوده، همچنین نویسندگان این گزارش‌های خبری، گفتمان را در راستای منافع سیاسی دولت فرانسه تغییر داده‌اند.

۲. پیشینه پژوهش

نژادپرستی به شکل نوین در قرن بیست و یک هم‌چنان وجود دارد (سعید، ۲۰۰۷). نژادپرستی مذهبی، نوعی تعصب یا تبعیض است که افراد را براساس دین و باورهای مذهبی‌شان مورد تبعیض، تحقیر یا سرکوب قرار می‌دهد. کلیشه‌سازی و گفتمان‌های نفرت‌پراکنی علیه مسلمانان در رسانه‌های غربی نمونه‌ای از نژادپرستی دینی محسوب می‌شود. ویلی تاما^۴ و سولیس تیانی‌نگروم (۲۰۲۳) اظهار داشته‌اند که رسانه‌ها ازجمله رسانه‌های خبری و اجتماعی، ممکن است تصویری نادرست یا مغرضانه‌ای از اسلام ارائه دهند که می‌تواند به شکل‌گیری برداشت‌های منفی و نادرست از این دین منجر شود. سوتکته^۵

^۱ N. Suryandari & S. Arifin

^۲ S. Rezaei ; K. Kobari & A. Salami

^۳ M. Constantinou

^۴ Y. Wili Tama & S.D. Sulistyaningrum

^۵ R. Sutkute

(۲۰۲۳) معتقد است که انتشار کتاب «شرق‌شناسی»^۱ توسط سعید در سال ۱۹۷۸ باعث تخریب نگرش به مشرق زمین شده است. هم‌چنین نظریه برخورد تمدن‌ها^۲ تأکید دارد که تقابل میان تمدن‌های غربی و اسلامی با بیش از ۱۳۰۰ سال قدمت، ریشه‌های عمیق مذهبی دارد. با این حال، رسانه‌ها نقش اساسی در تقویت تفاهم و همکاری بین‌فرهنگی یا برعکس، در بازتولید کلیشه‌های غربی ایفا می‌کنند. پاتنیک^۳ (۲۰۱۶) اسلام‌هراسی را ترس و تعصب بی‌اساس معطوف به مسلمانان تعریف کرده است. اسلام‌هراسی می‌تواند به شکل‌های مختلفی بروز کند، یکی از نمونه‌های بارز ظهور اسلام‌هراسی، رسانه‌های جهت‌دار هستند که با نمایش کلیشه‌های نادرست درباره اسلام و ارتباط دادن آن با خشونت و افراط‌گرایی نقش بسزایی در ترویج این احساس ایفا می‌کنند.

به اعتقاد رضایی و همکاران (۲۰۱۹) رسانه‌های غربی از واژگان و ساختارهای دستوری خاصی در بازنمایی اسلام و مسلمانان استفاده می‌کنند و مفهوم بی‌طرفی را مخدوش می‌نمایند. آن‌ها بر این باورند که در تیترهای خبری می‌توان دوگانه‌سازی میان اسلام و سایر ادیان را مشاهده نمود. در این تیترها به کنش‌گرانی که هم‌سو با رویکرد رسانه‌های غربی هستند، نقش برجسته‌تری اختصاص داده شده است؛ در حالی که معمولاً به مسلمانان نقش منفعلانه‌ای داده می‌شود. در اخباری که هدف آن القای تصویری منفی از اسلام است، مسلمانان اغلب به عنوان کنش‌گرانی فعال در تیترهای خبری مطرح می‌شوند. یافته‌ها نشان می‌دهند که رسانه‌های غربی عمدتاً تمایل دارند، اسلام و تروریسم را به مثابه دو مفهوم جدایی‌ناپذیر در جهان اسلام به تصویر بکشند. سندبرگ و همکاران^۴ (۲۰۲۳) بر این باورند که گستردگی فضای رسانه‌ای شامل وبلاگ‌ها، انجمن‌ها و سایت‌ها زمینه را برای انتشار محتوای افراطی فراهم می‌کند. محتوای منتشرشده در انجمن‌های اجتماعی معمولاً بار منفی بیشتری دارد و تمایل بیشتری به استفاده از اصطلاحات تحقیرآمیز نشان می‌دهد. برخی از این اصطلاحات افراطی، مانند بربرها^۵ بسامد بیشتری در این فضاها به کار می‌روند.

پژوهش‌های داخلی متعددی نیز پیرامون نحوه بازنمایی ایران و شیعیان در رسانه‌های جهت‌دار کشورهای عربی صورت گرفته است. پژوهش غیاثیان و همکاران (۱۳۹۴) در خصوص رویکرد عربستان پیرامون مسائلی نظیر: ضدیت و دشمنی با ایدئولوژی‌های ایرانی، شیعی و هم‌سوئی آنها با نگرش‌های غرب یکی از نمونه‌های پژوهشی انجام شده در این حوزه به‌شمار می‌آید. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهند که رسانه‌های این کشور معمولاً در قالب سه محور اصلی مسائل اجتماعی، فرهنگی و آزادی‌های فردی، قومی و اقلیتی؛ برنامه هسته‌ای و تحریم‌ها؛ و مبارزه با تروریسم و نقش منفی شیعیان در آن، از ایران و شیعیان در منطقه مشروعیت‌زدایی کرده‌اند. به اعتقاد آنها، هدف رسانه‌های عربستان معرفی ایران و شیعیان به عنوان مسئول بی‌ثباتی، گسترش تروریسم در منطقه و ناقض آزادی‌های فردی و اجتماعی است. هم‌چنین نیازی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «مطالعه بازنمایی ایدئولوژیک ایران در روزنامه الشرق الاوسط با تکیه بر الگوی ون‌دایک» اخبار سیاسی مرتبط با ایران در این روزنامه را تحلیل کرده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که شیوه پردازش اخبار این روزنامه پیرامون ایران منطبق با

^۱ . Orientalism

^۲ . clash of civilization

^۳ . S. Patnaik

^۴ . L. Sandberg; S. Dahlberg & E. Ivarsflaten

^۵ . barbarians

مربع ایدئولوژیک ون‌دایک (۲۰۰۰) بوده و اصل بی‌طرفی رسانه‌ای درخصوص بازنمایی ایران رعایت نشده‌است و در مقابل کنش‌های عربستان به شکل مثبتی بازنمایی شده‌اند.

۳. چارچوب نظری پژوهش

ون‌دایک (۲۰۰۳: ۸۵) متن را در دو سطح تفسیر می‌کند: ۱- در سطح خرد^۱ که متن در بخش‌های کوچکی نظیر کاربرد واژه‌ها، جملات، حروف اضافه و چیزهای مشابه معنا تفسیر می‌شود. در ساختار کلان^۲، متن با تحلیل موضوع یا نگرش کلی داستان تحلیل می‌شود. وی بر این باور است که کلیه متون می‌توانند از طریق این دو منظر تحلیل شوند. ون‌دایک (۲۰۰۰: ۴۴) چهار اصل را مطرح نمود که به مربع ایدئولوژی^۳ معروف است، این چهار اصل عبارتند از:

۱. تأکید بر ویژگی‌های مثبت خودی‌ها.

۲. تأکید بر ویژگی‌های منفی غیرخودی‌ها.

۳. کم‌رنگ‌سازی نکات منفی خودی‌ها.

۴. کم‌رنگ‌سازی نکات مثبت غیرخودی‌ها.

این تأکید و رفع تأکید پیرامون ویژگی‌های افراد خودی و غیرخودی، سبب قطبی‌سازی گروه‌ها در جامعه می‌شود. همه ویژگی‌ها و خصایص مثبت، متعلق به اعضای خودی هستند و ویژگی‌های ناخوشایند و رسوایی‌ها با جامعه هدف (غیرخودی‌ها) ارتباط دارند. به باور وی در سطح خرد، ایدئولوژی‌ها به واسطه شماری از راهبردها و ساختارهای گفتمانی^۴ بیان و بازتولید می‌شوند (ون‌دایک، ۱۹۹۸: ۵۰). به اعتقاد ون‌دایک (۲۰۰۳) هر گفتمان از تعدادی سطح خرد تشکیل شده است. سطوح مختلفی که در این پژوهش بررسی شدند عبارتند از: معنا^۵، سبک^۶، استدلال^۷ و بلاغت^۸.

۳-۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر، تحلیل انتقادی مقاله‌های چهار خبرگزاری بین‌المللی نیویورک تایمز، گاردین، واشنگتن پست و بی‌بی‌سی پیرامون واکنش‌های اعتراضی مسلمانان به انتشار و نمایش کاریکاتورهای توهین‌آمیز مجله فکاهی «شارلی ابدو» از پیامبر بزرگ اسلام است. برای انتخاب اخبار مورد بررسی مرتبط با موضوع «بازنمایی مسلمانان در واکنش‌های اعتراضی با کاریکاتورهای توهین‌آمیز شارلی ابدو» در بازه زمانی ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ میلادی، ۳۱ متن خبری انتخاب شدند. جدول ۱، نام خبرگزاری‌ها و تاریخ انتشار مقاله‌هایی را نشان می‌دهد که در این پژوهش برای تحلیل انتخاب شده‌اند.

۱. micro

۲. macro

۳. ideological square

۴. discursive strategies & structures

۵. meaning

۶. style

۷. argumentation

۸. rhetoric

جدول ۱.

فهرست مقاله‌های تحلیل شده: عنوان، خبرگزاری و سال انتشار

ردیف	عنوان مقاله	نام خبرگزاری	تاریخ انتشار
1	Killing of Teacher, Samuel Paty, Raises Doubts on French Integration - The New York Times	NewYork Times	2020/10/26
2	Muslim Countries Denounce French Response to Killing of Samuel Paty, Urge Boycott - The New York Times	NewYork Times	2020/10/27
3	A Year Later, a Schoolteacher's Beheading Still Haunts France - The New York Times	NewYork Times	2021/10/15
4	France, Waging a Crackdown, Honors a Teacher and Depicts a Plot in Beheading - The New York Times	NewYork Times	2021/10/21
5	Teenagers Convicted in France in Connection With Teacher Samuel Paty's Killing - The New York Times	NewYork Times	2023/12/8
6	Trial Over Killing of Teacher Samuel Paty Begins in France - The New York Times	NewYork Times	2024/11/04
7	French Court Convicts 8 People Tied to Events That Led to Teacher's Killing	NewYork Times	2024/12/20
8	Gruesome details emerge in beheading of French teacher who showed students Muhammad cartoons - The Washington Post	The Washington Post	2020/10/17
9	Opinion France Samuel Paty beheading: The way to Islamic reformation is to challenge institutions, not stigmatize Muslims - The Washington Post	The Washington Post	2020/10/20
10	Instead of fighting systemic racism, France wants to "reform Islam"	The Washington Post	2020/10/23
11	Samuel Paty, teacher beheaded in France, awarded Legion d'Honneur - The Washington Post	The Washington Post	2020/10/21
12	Opinion Nice knife attacks, Samuel Paty killing: France should be combatting terrorism, not criminalizing Muslims - The Washington Post	The Washington Post	2020/10/30
13	Four more students charged in France over Samuel Paty's beheading France The Guardian	The Guardian	26 November 2020
14	France: teacher's killer 'exchanged texts' with father of pupil France The Guardian	The Guardian	20 October 2020
15	Samuel Paty posthumously awarded French Légion d'honneur France The Guardian	The Guardian	21 October 2020
16	Teacher decapitated in Paris named as Samuel Paty, 47 Paris The Guardian	The Guardian	17 October 2020
17	Samuel Paty: six teenagers to go on trial in connection with French teacher's beheading France The Guardian	The Guardian	27 November 2023

ردیف	عنوان مقاله	نام خبرگزاری	تاریخ انتشار
18	French pupil's father to go on trial for spreading Lies that Led to teacher's Islamist beheading	The Guardian	3 November 2024
19	Eight go on trial over beheading of teacher Samuel Paty in Paris	The Guardian	4 November 2024
20	Eight convicted over beheading of teacher Samuel Paty in Paris France The Guardian	The Guardian	20 December 2024
21	France teacher attack: Suspect 'asked pupils to point Samuel Paty out' - BBC News	BBC News	17 October 2020
22	France teacher attack: Rallies held to honor beheaded Samuel Paty - BBC News	BBC News	18 October 2020
23	France teacher attack: Students 'paid €300' to identify Samuel Paty French anti-terrorism prosecutor gives newsier on beheaded French teacher Samuel Paty	BBC News	21 October 2020
24	Samuel Paty: Beheading of teacher deepens divisions over France's secular identity - BBC News	BBC News	20 October 2020
25	Samuel Paty: Six French teenagers on trial over teacher's murder	BBC News	28 November 2023
26	Samuel Paty: Six teenagers convicted for roles in teacher's beheading in 2020	BBC News	8 December 2023
27	Trial begins over beheading of teacher who showed Prophet Muhammad cartoon	BBC News	4 November 2024
28	Samuel Paty: French behead teacher describes spiral of events that led to beheading - BBC News	BBC News	13 November 2024
29	Eight sentenced in France for actions that led to teacher beheading - BBC News	BBC News	20 December 2024
30	Samuel Paty murder: Defendants face verdict over actions that led to beheading - BBC News	BBC News	20 December 2024
31	Eight sentenced in France for actions that led to teacher beheading - BBC News	BBC News	21 December 2024

اخبار مرتبط با این اعتراض‌ها، عمدتاً به گزارش‌هایی پیرامون قتل معلمی در فرانسه و بازتاب چگونگی روند بررسی پرونده این حادثه در دادگاه محدود می‌شوند. گزارش‌های خبری که شامل واژه‌های «شارلی ابدو، مسلمانان و فرانسه» بودند، برای تحلیل انتخاب گردیدند. در این پژوهش، برای انتخاب متون خبری از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده‌است. انتخاب چهار رسانه بین‌المللی گاردین، واشنگتن‌پست، نیویورک تایمز و بی‌بی‌سی برای تحلیل خبر به دلیل جایگاه معتبر آنها در روزنامه‌نگاری جهانی، پوشش گسترده رویدادهای بین‌المللی و تنوع رویکرد تحلیل آنها صورت گرفت. این رسانه‌ها با بهره‌گیری

از استانداردهای حرفه‌ای، تحلیل‌های جامع و خبرگزاران مستقر در نقاط مختلف جهان در شکل‌دهی به افکار عمومی و روایت-سازی از رویدادهای جهانی نقش مهمی ایفا می‌کنند. هم‌چنین تفاوت‌های آنها در خط مشی خبری، امکان بررسی تطبیقی زوایای مختلف یک رویداد را فراهم می‌کند (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۸).

شارلی ابدو هفته‌نامه طنز فرانسوی است که به دلیل رویکرد انتقادی، هجو سیاسی و انتشار کاریکاتورهای جنجالی و اهانت‌آمیز معروف شده‌است. این مجله به ویژه به دلیل انتشار کاریکاتورهای توهین‌آمیز از پیامبر اسلام بارها با واکنش‌های گسترده و انتقادات شدیدی از سوی مسلمانان مواجه شده‌است. در سال ۲۰۰۶ شارلی ابدو، کاریکاتورهایی از حضرت محمد(ص) را باز نشر کرد که پیش‌تر توسط روزنامه‌ای دانمارکی یولاندز پُستن^۱ منتشر شده بود. این اقدام باعث اعتراضات گسترده در کشورهای اسلامی شد. در سال‌های بعد چندین بار دیگر کاریکاتورهایی از پیامبر بزرگ اسلام را منتشر نمود که هر بار واکنش‌های شدیدی به همراه داشت (جنسن^۲، ۲۰۰۶). در ۷ ژانویه ۲۰۱۵، دو فرد مسلح به دفتر مجله در پاریس حمله کردند و ۱۲ نفر از جمله چندین کاریکاتوریست آن را کشتند. با وجود این، شارلی ابدو به انتشار کاریکاتورهای اهانت‌آمیز ادامه داد. در سال ۲۰۲۰ به مناسبت آغاز دادگاه متهمان حمله ۲۰۱۵، مجدداً کاریکاتورهای توهین‌آمیز از پیامبر بزرگ اسلام را منتشر کرد که باعث اعتراضات و تنش‌های دیپلماتیک در برخی کشورهای اسلامی شد. به دنبال این اقدام، حملاتی در فرانسه رخ داد از جمله، قتل یک معلم تاریخ به نام ساموئل پتی^۳ که این کاریکاتورها را در کلاس درس خود به نمایش گذاشته بود (بون^۴، ۲۰۱۵). منتقدان مسلمان و برخی نهادهای حقوق بشری این کاریکاتورها را توهین‌آمیز و اسلام‌هراسانه می‌دانند.

خبر قتل معلم فرانسوی به دلیل نمایش این کاریکاتورها در کلاس درس، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا این اتفاق همانند حمله ۱۱ سپتامبر به نقطه‌ای عطف در روایت‌های رسانه‌ای درباره مسلمانان تبدیل شد. بررسی پوشش رسانه‌ای این حادثه نشان می‌دهد که بسیاری از رسانه‌های غربی با تأکید بر روایت‌های امنیتی و خشونت‌محور، تصویری منفی از مسلمانان ارائه داده‌اند و آنها را به عنوان تهدیدی برای آزادی بیان معرفی کرده‌اند. این‌گونه بازنمایی‌ها، اغلب بدون در نظر گرفتن زمینه‌های اجتماعی، تاریخی و احساسی این اعتراضات شکل گرفته‌اند و باعث تقویت کلیشه‌های اسلام‌هراسانه در فضای رسانه‌ای غرب شده‌اند (پولیتزر و الکراس^۵، ۲۰۲۰). از این‌رو در این بررسی، تحلیل دقیق این شیوه‌های بازنمایی مورد توجه ویژه قرار گرفته‌است. گزارش‌های خبری منتشر شده از این حادثه، تأثیر بسزایی بر نگرش‌ها و باورهای مخاطبان به ویژه فرانسوی‌ها داشته‌است (کانستنتینو، ۲۰۱۸)، بنابراین تحلیل آن به روشن‌شدن مکانیسم‌های تأثیرگذاری رسانه‌ها بر ذهنیت عمومی کمک شایانی می‌کند. هم‌چنین این متون، نمونه‌ای بارز از الگوهای گفتمان رسانه‌ای هستند که می‌توانند شواهدی از نحوه بازتولید ایدئولوژی‌ها و چارچوب‌های فکری در رسانه‌ها ارائه دهند. تحلیل این گزارش‌های خبری می‌تواند چگونگی تولید و بازتولید گفتمان قدرت، ایدئولوژی و هژمونی رسانه‌ای را نشان دهد.

^۱ Jyllands- Posten

^۲ T. Jensen

^۳ Samuel Paty

^۴ J. Boone

^۵ M.N. Politzer & A. O. Alcaraz

ابزار تحلیل در این مطالعه، رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون‌دایک (۲۰۰۳) است. روش تحلیل داده‌ها، در این مطالعه کیفی و توصیفی است. برای تجزیه و تحلیل کیفی، ابتدا تمام متن این گزارش‌های خبری بررسی شده‌است، در ابتدا برای هر جمله، میزان کاربست هر یک از این راهبردهای گفتمانی تعیین شدند که نتایج آن در جدول شماره (۱) آمده‌است. سپس با توجه به نتایج به‌دست آمده به تحلیل داده‌ها پرداخته‌شد. با توجه به گستردگی داده‌ها، صرفاً نمونه‌های منتخبی از هر چهار رسانه خبری تحلیل شده‌اند اما نتایج آماری مبتنی بر داده‌های کامل پژوهش است. تحقیق حاضر صرفاً به معرفی و توضیح راهبردهایی پرداخته‌است که نویسندگان مقاله‌های این رسانه‌ها، برای بیان دیدگاه‌ها و باورهایشان از آنها بهره جسته‌اند. این راهبردها عبارتند از: واژه‌گزینی^۱، تمسک به چهره‌ها و نهادهای مؤثق^۲، بیان هنجار^۳، قربانی‌سازی^۴، گواه‌نمایی^۵، اغراق^۶، مقوله‌بندی^۷، حسن‌تعبیر^۸، تلویح^۹، بازی با آمار و ارقام^{۱۰}، تعمیم^{۱۱}، تمجید ملی^{۱۲}.

۴. تحلیل داده‌ها

در این بخش انواع راهبردهای گفتمانی موجود در گزارش‌های خبری رسانه‌های مذکور و چگونگی کاربست آنها تحلیل می‌شوند.

۴-۱. واژه‌گزینی (سطح سبک)

راهبرد واژه‌گزینی محتوای معنایی هرگز خنثی نیست. به عبارت دیگر، انتخاب واژه‌ای به جای واژه دیگر برای بیان معنای نسبتاً مشابه یا برای دلالت به یک مصداق یکسان احتمالاً نمایانگر دیدگاه، احساس و یا جایگاه اجتماعی گوینده است. استفاده از واژگان خاص به بار ایدئولوژیکی پیام می‌افزاید و انتخاب واژه‌های خاص از محورهای هم‌نشینی و جانشینی زبان به جای واژه‌های دیگر، باعث می‌شود تا قدرت اقناع و متقاعدسازی مخاطبین را افزایش دهد (ون‌دایک، ۲۰۰۳).

1. “Man Beheads Teacher on the Street in France and Is Killed by Police.” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «مردی در فرانسه، معلمی را در خیابان سر برید و توسط پلیس کشته شد.» (نیویورک تایمز، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

2. “Six teenagers have been convicted in France for their roles in the 2020 beheading of teacher Samuel Paty”. (BBC, December 8, 2023).

1. lexicalization

2. authority

3. norm expression

4. victimization

5. evidentiality

6. hyperbole

7. categorization

8. euphemism

9. implication

10. number game

11. generalization

12. national self-glorification

ترجمه فارسی: «شش نوجوان در فرانسه به دلیل نقش خود در ماجرای سر بردن معلم، ساموئل پتی، در سال ۲۰۲۰ محکوم شدند.» (بی‌بی‌سی، ۸ دسامبر ۲۰۲۳).

3. “.....suspect who decapitated Paris teacher.” (Guardian, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «مظنون که معلم پاریسی را سر برد.» (گاردین، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

4. “...beheaded the teacher near a school in a Paris.” (Washington Post, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «معلم را در نزدیک مدرسه‌ای در پاریس سر برد.» (واشنگتن پست، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

کاربرد واژه‌های “beheads” و “decapitated” به معنای «سر از بدن کسی جدا ساختن» در عنوان مقاله این روزنامه‌ها، حاکی از تلاشی مضاعف برای جهت‌دهی هوشمندانه به روند فکری و تصمیم‌گیری مخاطب در ابتدای گزارش است. زیرا این واژه، خشم زیادی را به ذهن مخاطب متبادر می‌کند و از طرف دیگر کاربرد واژه “teacher” «معلم» معنای مثبتی را به ذهن مخاطب القاء می‌کند. ارائه گزارش خبری با عنوان «سربردن معلمی در خیابان» پیش از ارائه اطلاعات کافی پیرامون حادثه و شرح آن، باعث جریحه‌دار کردن احساسات مخاطبین می‌شود. این واژه در مقایسه با دیگر واژه‌های هم‌معنا و موجود در محور جانشینی زبان نظیر: «قتل، کشتن و آدم‌کشی» به لحاظ معناشناسی و کاربردشناختی از بار معنایی منفی‌تری برخوردار است. این انتخاب عامدانه انجام گرفته‌است.

5. “The victim was immediately depicted as a martyr to freedom of expression.” (New York Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «قربانی بلافاصله به عنوان یک شهید راه آزادی بیان به تصویر کشیده شد.» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

در ابتدای خبر با کاربرد عبارت “A martyr to freedom of expression” به معنای «شهید آزادی بیان» حس ترحم، هم‌دلی و تحسین مخاطب را به دلیل از خودگذشتگی و ایثار فرد مقتول جهت تحقق آزادی بیان برمی‌انگیزد. هم‌چنین باعث شعله‌ور شدن خشم و انزجار عمومی نسبت به ظلم عامل این عمل قبیح می‌شود. درواقع این گزینش واژگانی برای نیل به برجسته‌سازی ویژگی‌های رفتار مثبت خودی‌ها (معلم تاریخ) و رفتار منفی غیرخودی‌ها (مسلمانان) صورت گرفته‌است. گزینش این واژه‌ها و عبارات حاکی از آن است که معلم تاریخ در راه رسیدن به آرمانی والا (آزادی بیان) به شهادت رسیده‌است و به قاتل یا فرد مسلمان، به عنوان دشمن آزادی بیان نگریسته می‌شود.

6. “Turmoil at the school over the teacher’s method of instruction — “We have seen the principal, who in these last weeks has withstood with remarkable courage a great deal of pressure, Mr. Macron said.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «آشفته‌گی در مدرسه بر سر روش تدریس معلم — آقای مکرون گفت: «ما شاهد بوده‌ایم که مدیر مدرسه در این هفته‌های اخیر با شجاعت قابل‌توجهی فشار زیادی را تحمل کرده‌است.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

عبارت “The teacher’s method of instruction” مکرراً در متن گفتمان مشاهده می‌شود. رفتار توهین‌آمیز معلم تاریخ به ساحت مقدس پیامبر(ص) به عنوان «روش تدریس» این معلم تاریخ معرفی شده! که عامدانه نبوده! و صرفاً به-عنوان یک روش تدریس برای حمایت از آزادی بیان انسان‌ها مطرح شده‌است. دولت فرانسه تلاش زیادی را برای برجسته‌سازی این مفهوم انجام می‌دهد تا بی‌گناهی معلم تاریخ را اثبات نماید و به هرگونه توهین و گستاخی از سوی فرانسوی‌ها به مقدسات

اقلیت‌ها مشروعیت می‌بخشد. درواقع به بهانه آزادی بیان به اعتقادات و مقدسات گروه اقلیت توهین می‌شود. در جوامع امروزی معمولاً میان مقوله آزادی بیان و اهانت به اعتقادات افراد مرز مشخصی قائل می‌شوند.

7. “We have seen the head teacher show courage in the last week.” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «ما دیده‌ایم که مدیر مدرسه در هفته گذشته شجاعت نشان داده‌است.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

همان‌طور که مشاهده می‌شود واژه‌ای نظیر «شجاعت» برای برجسته‌سازی ویژگی‌ها و خصایص والای مثبت خودی‌ها گزینش شده‌است. گزینش این واژه، نهایت‌ایثار و ازخودگذشتگی خودی‌ها در برابر فشار سنگین غیرخودی‌ها را به تصویر می‌کشد. در ابتدای متن ۶، نیز واژه «هرج و مرج» در مدرسه به دلیل روش تدریس این معلم، ایدئولوژی «معلم تاریخ شهید راه آزادی بیان» را تقویت می‌کند و مخاطب را قانع می‌سازد که مسلمانان (گروه اقلیت) با هرگونه ابراز نظر یا انتقادی حتی در قالب یک روش تدریس نیز مخالف هستند.

8. “Frightful, Huge emotion and anger in the face of this terrorist barbarism,” a leading Socialist parliamentarian, Boris Vallaud, wrote on Twitter.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «وحشتناک، احساسات و خشم عظیمی در مواجهه با این بربریت تروریستی وجود دارد، بوریس والود، یک نماینده برجسته سوسیالیست، در تویتر نوشت.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

واژه‌های «تروریست» و «بربریت» هردو دارای بار عاطفی و معنایی منفی هستند و ذهن مخاطب را کاملاً با نویسنده همراه می‌کنند که این تعرض به حریم فرانسویان از طرف افرادی غیرخودی صورت گرفته است که از دیدگاه این رسانه‌ها دارای ویژگی‌های منفی هستند. کاربرد واژه «بربریت» به جای واژه‌های هم‌معنای آن مانند: «خشونت‌طلب، متعصب و غیره» در راستای بزرگ‌نمایی اعمال منفی غیرخودی‌ها و اسلام‌هراسی است. از دیدگاه نماینده فرانسه این رفتار مسلمانان، ارزش‌های جمهوری، یعنی آزادی بیان را مورد حمله قرار داده‌است. درواقع حضور مسلمانان در این کشور به جمهوری فرانسویان لطمه زده‌است و به‌طور تلویحی از حضور مسلمانان در این کشور ابراز ناخرسندی شده و آنها به عنوان تهدیدی برای کشور فرانسه تلقی شده‌اند.

۴-۲. تمسک به چهره‌ها و نهادهای موثق (سطح استدلال)

معمولاً گویندگان یا نویسندگان برای صحت ادعایشان به سازمان‌ها، منابع قدرت و افراد موثق استناد می‌کنند که با توجه به ایدئولوژی نویسنده یا گوینده این منابع ارجاعات و استنادها متفاوت هستند. برای مثال، برخی نویسندگان یا گویندگان به اظهارنظرهای نمایندگان مجلس یا افراد صاحب قدرت و دارای جایگاه اجتماعی خاص، جهت اعتباربخشی به گفتمان خویش استناد می‌کنند (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۴۸).

9. “France’s antiterrorism prosecutors are investigating the attack.” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «دادستان‌های ضد تروریسم فرانسه در حال تحقیق دربارهٔ این حمله هستند.» (نیویورک تایمز، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

در این راهبرد گفتمانی، تولیدکنندگان گفتمان از استدلال استنباطی (منطق) برای متقاعدکردن مخاطب خود استفاده می‌کنند. در این متن، نویسنده از نام «دادستان‌های ضد تروریسم فرانسه» برای تأثیرگذاری و مشروعیت‌بخشیدن به قضیه و مهم جلوه‌دادن فرد مقتول (معلم تاریخ) استفاده کرده‌است و برای تأیید صحت ادعای خود مبنی بر تروریستی بودن این اقدام، به ورود دادستان‌های ضدتروریسم به این پرونده اشاره می‌کند.

10. “A police officer and parents with knowledge of the attack confirmed French media reports that the victim was a history teacher at the school.” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «یک افسر پلیس و والدینی که از این حمله اطلاع داشتند، گزارش رسانه‌های فرانسوی مبنی بر این‌که قربانی معلم تاریخ مدرسه بوده‌است، را تأیید کردند.» (نیویورک تایمز، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

11. “This was an attempt to strike down the republic, Mr. Macron said.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: آقای مکرون گفت: «این تلاشی برای براندازی جمهوری بود.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

12. “A police union official told the French television station BFM....” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «یکی از مسئولان اتحادیه پلیس به شبکه تلویزیونی بی‌افام فرانسه گفت...» (نیویورک تایمز، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

13. “French officials of all political stripes rushed to denounce the teacher’s killing” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «مقام‌های فرانسوی با هر گرایش سیاسی، به سرعت قتل معلم را محکوم کردند.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

14. “The president of the National Assembly, Richard Ferrand, said on Twitter:” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «رئیس مجلس ملی، ریچارد فراند، در توییتر نوشت: ...» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

15. “A leading Socialist parliamentarian, Boris Vallaud, wrote on Twitter...” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «نماینده برجسته سوسیالیست، بوریس والود، در توییتر نوشت...» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

16. “A teachers’ union official, told BFM...” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «یکی از مسئولان اتحادیه معلمان به بی‌افام گفت...» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

17. “The mayor of D’Éragny-sur-oise Thibault Humbert spoke to reporters.....” (Washington Post, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «شهردار اراگنی-سور-اویز، تیبو هامبرت، با خبرنگاران صحبت کرد...» (واشنگتن پست، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

18. “Gérald Darmanin, the interior minister, proclaimed “a war against the enemies from within.”” (Washington Post, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «ژرالد درمانن، وزیر کشور، اعلام کرد: جنگی علیه دشمنان داخلی در جریان است.» (واشنگتن پست، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

19. “President Emmanuel Macron has said France’s battle against Islamic terrorism is existential.....” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «رئیس‌جمهور امانوئل مکرون گفته‌است که مبارزه فرانسه با تروریسم اسلامی، مسئله‌ای حیاتی برای بقا است.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

نویسندگان با تمسک به اظهارات رئیس‌جمهور و شهردار فرانسه، وزیر کشور، افسر پلیس و والدین بچه‌ها، پلیس ملی، رئیس مجلس ملی، نماینده پارلمانی، عضو اتحادیه معلمان و محکومیت مقامات فرانسوی سعی دارند تا به گفته‌ها و ادعاهای خود مبنی بر تروریستی بودن حادثه مشروعیت ببخشند. آنها با تأکید بر نظرات و نقل‌قول‌های سیاستمداران برجسته، تلاش زیادی جهت اقناع و هم‌سوسازی خوانندگان با ایدئولوژی تهدیدات گسترده مسلمانان و پرداخت بهای سنگین حضور آنها توسط مردم فرانسه می‌کنند و برای تقویت بار اقناعی گفتمان خود از این راهکار بهره می‌برند.

۴-۳. بیان هنجار (سطح معنا)

«هنجار» در اصطلاح جامعه‌شناسی، یک الگوی رفتاری است که روابط واکنش‌های اجتماعی را سازمان‌دهی می‌کند و اکثریت جامعه، خود را مقید به آن می‌دانند، در صورت عدم رعایت آن توسط فرد، جامعه وی را مجازات و تنبیه می‌کند. هنجار، قانون یا اصلی است که مسبب راهبری یا هدایت یک رفتار می‌شود (بیرو، ۱۳۶۶: ۲۴۹).

20. “An attack on freedom of expression and the values of the republic,” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «حمله‌ای به آزادی بیان و ارزش‌های جمهوری.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

21. “Right, leave the class.’ So my daughter refused to leave and asked him, ‘why?’ And he said he was going to show a photo that would shock them.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «معلم گفت: خیلی خوب، کلاس را ترک کنید. دخترم حاضر نشد، برود و از او پرسید: چرا؟ و معلمش گفت: قرار است عکسی را نشان دهد که آن‌ها را شوکه خواهد کرد.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

22. “He was just giving a course on freedom of expression, she said. A teacher was killed just for doing his job.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «او گفت: معلم فقط داشت درسی درباره آزادی بیان می‌داد. یک معلم فقط به‌خاطر انجام وظیفه‌اش کشته‌شد.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

23. “The issue is particularly sensitive in France because of.....” (BBC, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «این موضوع در فرانسه فوق‌العاده حساسیت برانگیز است، زیرا...» (بی‌بی‌سی، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

24. “France should be combating terrorism.....” (Washington Post, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «فرانسه باید با تروریسم مقابله کند...» (واشنگتن پست، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

25. “The teacher just showed caricatures from Charlie Hebdo as part of a history lesson on freedom of expression.” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «معلم فقط به عنوان بخشی از درس تاریخ درباره آزادی بیان، کاریکاتورهایی از شارلی ابدو نشان داد.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

چنان که در مثال‌های فوق مشاهده می‌شود، نویسندگان مقاله بر معرفی هنجارهای پذیرفته شده در جامعه فرانسه تمرکز خاصی داشته‌اند. به اعتقاد آنها، یکی از این هنجارها مقوله «آزادی بیان» است. نویسندگان سعی کرده‌اند تا مقوله آزادی بیان بدون محدودیت و خط قرمز موجود در جامعه فرانسه را با بیان جملاتی به تصویر بکشند. آنها اظهار داشته‌اند که هدف اصلی این معلم صرفاً تدریس موضوع آزادی بیان، یعنی آزادی نداشتن اعتقاد و عقیده در مدرسه بوده و وی قصد توهین به ساحت پیامبر مسلمانان را نداشته‌است. این خبرگزاری‌ها حتی برای تأیید اعتبار گفته‌هایشان، مدعی شده‌اند که معلم از دانش-آموزان مسلمان درخواست کرده تا کلاس درس را ترک کنند.^۲ به باور نویسندگان این گزارش‌های خبری، معلم تاریخ فقط قصد روشننگری داشته و به وظایف محوله خویش در چارچوب هنجارهای پذیرفته‌شده در جامعه فرانسه عمل کرده و این اقدام وی با هنجارهای پذیرفته‌شده مردم این کشور در تناقض نبوده است.

بنابراین با این توصیف‌های رسانه‌ها، اگر گروه اقلیت (مسلمانان) مخالفتی با این موضوع دارند و خواستار احترام به افراد مقدس مذهبی از جمله پیامبر بزرگ اسلام هستند، درواقع آنها مخالف هنجارهای جامعه فرانسه هستند و در صورت تخطی از این هنجارها باید مجازات و تنبیه نیز شوند، درنتیجه آنها (مسلمانان) به دلیل نقض هنجارهای این کشور، می‌توانند به عنوان تهدیدی جدی برای کشور فرانسه تلقی شوند. نویسندگان این مقاله‌ها با ذکر هنجارها و ارزش‌های جامعه فرانسه نظیر «آزادی بیان» و «جمهوریت حاکم بر جامعه» به همراه‌سازی مخاطب با خود روی آورده‌اند و بر این باورند که چون هنجارهای مردم فرانسه با هنجارهای جامعه مسلمانان کاملاً متفاوت هستند، بنابراین هرگونه تعامل و ترحم با آنها می‌تواند مشکلات و تهدیدهای عمده‌ای را برای جامعه مهاجرپذیر (فرانسه) ایجاد نماید.

۴-۴. قربانی‌سازی (سطح معنا)

ساختارهای دوقطبی‌شده روایت‌های قربانیان از خودی‌ها و غیرخودی‌ها، درصدد نمایش اعضای «درون‌گروهی» یا «خودی‌ها» به مثابه قربانیان واقعی تروریسم هستند. به این معنا که با نمایش منفی اعضای غیرخودی به عنوان سوءاستفاده‌کنندگان از شرایط جامعه، خودی‌ها به طور ضمنی به عنوان قربانیان تروریسم به تصویر کشیده می‌شوند و این دقیقاً همان دوگانگی است که روایت‌های قربانیان به دنبال ایجاد آن هستند (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۵۷).

26. “To honor the victim’s memory.” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «به منظور بزرگداشت یاد قربانی.» (نیویورک تایمز، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

^۱ . Birou, Alain

^۲ . در گزارش خبری دسامبر ۲۰۲۴ دولت فرانسه مدعی شده که این جمله دروغی محض بوده و معلم درخواست ترک کلاس از دانش‌آموزان مسلمان را نکرده‌است.

27. “Mr. Macron said, the teacher had been the victim of a terrorist, Islamist attack.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «آقای مکرون گفت: این معلم قربانی یک حمله تروریستی اسلام‌گرا شد.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

28. “The next day, the teacher apologized to his students and the principal sent an email message to parents to try to clear up the situation.” (New York Times, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «روز بعد، معلم از دانش‌آموزانش عذرخواهی کرد و مدیر مدرسه برای والدین پست الکترونیکی فرستاد تا اوضاع را توضیح دهد.» (نیویورک تایمز، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

29. “The victim was a 47-year-old history-geography professor.” (Guardian, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «قربانی یک معلم ۴۷ ساله تاریخ - جغرافیا بود.» (گاردین، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

30. “Twelve people were killed by Islamist extremists at the magazine's offices in 2015 after the images were published.” (BBC, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «دوازده نفر در سال ۲۰۱۵ پس از انتشار آن تصاویر، توسط افراط‌گرایان اسلام‌گرا در دفتر مجله کشته شدند.» (بی‌بی‌سی، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

چنان‌که مشاهده می‌شود، راویان به طرز ماهرانه‌ای از این راهبرد استفاده می‌کنند و بر رفتارهای جذاب و خوشایند قربانی تأکید دارند. با این توصیف که قربانی از دانش‌آموزان مسلمان درخواست ترک کلاس را می‌کند تا به احساسات آنها خدشه‌ای وارد نشود. روز بعد، معلم تاریخ از دانش‌آموزانش عذرخواهی کرده و حتی مدیر مدرسه با ارسال پست الکترونیکی به والدین، برای کم‌رنگ کردن و ختم به خیر شدن این قائله تلاش زیادی کرده‌است. در این روایات مبتنی بر نژادپرستی مذهبی، مردم فرانسه به عنوان قربانیان واقعی «تروریسم اسلامی» به تصویر کشیده شده‌اند. به صورتی که اقامت مهاجران مسلمان در فرانسه، تبعات بسیار ناخوشایندی برای منافع ملی مردم دربردارد و می‌تواند به عنوان تهدیدی بسیار جدی برای امنیت ملی فرانسه تلقی شود. نویسندگان برای نیل به اقناع مخاطبین و اهدافش از این راهبرد زبانی استفاده می‌کند و با گفتمان‌سازی، موفق می‌شود تا قدرت را به دست گرفته و مردم فرانسه را نیز اقناع نماید.

۴-۵. گواه‌نمایی (سطح معنا، سطح استدلال)

در این راهبرد گفتمانی، نویسندگان سعی دارند تا با ارائه اسناد، آمار یا شواهد واقعی یا ساختگی خود را معتبر جلوه دهند. این شواهد می‌توانند تحریف شده، ناقص یا حتی جعلی باشند. گواه‌نمایی، مبتنی بر ایجاد و استفاده از شواهد برای مشروعیت بخشیدن به گفتمان است و معمولاً در این راهبرد گزارش‌های آماری بدون منبع مشخصی منتشر می‌شوند و هدف از آنها، اقناع مخاطبان از طریق تولید یا تحریف مستندات به جای تکیه بر چهره‌های معتبر است. در گفتمان‌هایی که هدفشان تحریک احساسات مخاطبین باشد، از این راهبرد به عنوان ابزاری برای بیان اعتراض و نارضایتی استفاده می‌شود (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۳۹).

31. “A teacher's union official, told BFM...” (New York Times, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: یکی از مسئولان اتحادیه معلمان به بی‌افام گفت... (نیویورک تایمز، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰)

32. “Some reports said that he had Chechen roots.” (Washington Post, October 17, 2020)

ترجمه فارسی: «گزارش‌ها نشان می‌دهند که او (مهاجم) اصالت چینی داشته‌است.» (واشنگتن پست، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).
 33. “A teenage girl was found to have lied about what happened in class.” (BBC, December 20, 2020).

ترجمه فارسی: «مشخص شد دختر نوجوان درباره آنچه در کلاس اتفاق افتاده بود، دروغ گفته‌است.» (بی‌بی‌سی، ۲۰ دسامبر ۲۰۲۰).

34. “...are reported to have been arrested since.” (Guardian, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «گزارش شده که از آن زمان عده‌ای بازداشت شده‌اند.» (گاردین، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).
 در همه این گزارش‌ها، نویسندگان تلاش کرده‌اند تا برخی اطلاعات را از طریق ارجاع به برخی شواهد ارائه‌کنند. درواقع، آنها سعی دارند تا به دیدگاه خود مبنی بر تروریستی بودن حادثه اعتبار ببخشند و به این طریق حس همراهی و هم‌دلی مخاطبین را برانگیزانند، هم‌چنین اظهارنظرهای شخصیت‌هایی نظیر «دختری نوجوان و عضو شورای صنفی معلمان» را به عنوان سند و گواهی بر صحت ادعاهای خود ارائه می‌دهند.

۴-۶. اغراق (سطح بلاغت)

این راهبرد برای بزرگ‌نمایی ویژگی‌های مثبت خودی‌ها و ویژگی‌های منفی غیرخودی‌ها کاربرد دارد. این راهبرد ابزاری مؤثر برای برای جهت‌دهی به افکار عمومی، برانگیختن احساسات و تأثیرگذاری بر نگرش‌های اجتماعی است و برای برجسته‌سازی دستاوردهای یک گروه یا بزرگ‌نمایی تهدیدهای گروه مقابل به کار می‌رود (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۵۶). در متن گزارش‌های رسانه‌های مذکور، نویسندگان مکرراً از گفتمان‌های اغراق‌آمیز افراد مختلف و خودشان برای پررنگ کردن ویژگی‌های مثبت خودی‌ها (فرانسوی‌ها) و ویژگی‌های منفی غیرخودی‌ها استفاده کرده‌اند. مثال‌های زیر مؤید این ادعا هستند:

35. “This was an attempt to strike down the republic, Mr. Macron said.” (New York Times, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «آقای مکرون گفت: این تلاشی برای براندازی جمهوری بود.» (نیویورک تایمز، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

36. “Brandishing a large knife, he threatened the officers, and after refusing to surrender.” (New York Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «با در دست داشتن چاقویی بزرگ، او مأموران را تهدید کرد و پس از امتناع از تسلیم شدن...» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

37. “To attack a teacher is to attack all French citizens and freedom.” (New York Times, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «حمله به یک معلم، حمله به همه شهروندان فرانسوی و آزادی است.» (نیویورک تایمز، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

38. “.....a group preparing aggravated violence.” (BBC, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «...گروهی که در حال آماده‌سازی برای خشونت شدید بودند.» (بی‌بی‌سی، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

39. “Particularly sensitive....” (BBC, October 18, 2020).

ترجمه فارسی «به‌طور ویژه‌ای حساسیت‌برانگیز...» (بی‌بی‌سی، ۱۸ اکتبر ۲۰۲۰).

40. “...the monstrosity of Islamic terrorism.” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «...وحشیگری تروریسم اسلامی.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

41. “The horrific murder of a teacher” (Washington Post, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «قتل وحشتناک یک معلم...» (واشنگتن پست، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

با توجه به بافت گفتمان، چنین استنباط می‌شود که این اظهارات در راستای بیان اخبار واقعی نیستند، بلکه این مطالب برای نشان دادن اغراق آمیز یک موضوع بیان شده‌اند تا نویسندگان با بازنمایی منفی غیرخودی‌ها از آنها مشروعیت‌زدایی کنند. بدین وسیله بار اقناعی گفتمان را تقویت کرده و دیگران را نیز با ایدئولوژی‌های خود همراه سازند. چنان‌که مشاهده می‌شود در مثال ۳۵، قتل یک معلم را تلاشی در راستای براندازی جمهوری در فرانسه تلقی کرده‌اند. در مثال ۳۶، نویسنده قاتل را فردی سرسخت و خطرناک معرفی کرده‌است. در مثال ۳۷، ماجرای حمله به یک معلم به مثابه حمله به همه شهروندان فرانسوی و مقوله آزادی بیان تعبیر شده‌است. در مثال‌های ۳۸، ۳۹، ۴۰ و ۴۱ نیز از عبارات «خشونت شدید، حساسیت فوق‌العاده، قتل خوفناک معلم و هیولا» برای برجسته‌سازی صفات منفی غیرخودی‌ها استفاده شده‌است، البته شواهد نشان می‌دهند که نویسندگان از این راهبرد برای تأکید بر رفتار مثبت خودی‌ها نیز بهره برده‌اند.

۴-۷. مقوله‌بندی (سطح معنا)

در راهبرد مقوله‌بندی، کنشگران اجتماعی با توجه به هویت‌ها و نقش‌های مشترک با دیگران تعریف می‌شوند. معمولاً افراد جامعه به‌ویژه سیاستمداران و رسانه‌ها، تمایل دارند تا مردم را طبقه‌بندی کنند. نژادپرستان نیز در گفتمان خویش از چنین راهبردی استفاده می‌کنند و مردم، به‌ویژه اعضای گروه غیرخودی را با القابی مانند: «تروریست، مسلمانان، مهاجران، پناهجویان و غیره» دسته‌بندی می‌کنند. این طبقه‌ها نیز به زیرطبقه‌هایی مانند: «مهاجران مسلمان و مهاجران غیرمسلمان» تقسیم می‌شوند (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۴۹).

42. “Mr. Macron said the teacher had been the victim of a terrorist, Islamist attack.” (NewYork Times, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «آقای مکرون گفت: این معلم قربانی یک حمله تروریستی اسلام‌گرا شد.» (نیویورک تایمز، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

43. “So this week, he allowed himself to tell them, the Muslim’s students raise your hands.” (NewYork Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «بنابراین این هفته به خود اجازه داد به آن‌ها بگوید: دانش‌آموزان مسلمان، دست‌های خود را بالا ببرید.» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

44. “We are with them.” (Washington Post, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «ما با آن‌ها هستیم.» (واشنگتن پست، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

45. “We must protect them, defend them, allow them to do their job and educate the citizens of tomorrow.” (Washington Post, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «ما باید از آن‌ها حمایت کنیم، از آن‌ها دفاع کنیم، به آن‌ها اجازه دهیم وظیفه‌شان را انجام دهند و شهروندان فردا را آموزش دهند.» (واشنگتن پست، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

46. “A Muslim teenager who was offended by the cartoons of the prophet Muhammad.....” (Washington Post, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «نوجوان مسلمانی که از نمایش کاریکاتور پیامبر محمد آزرده شده بود...» (واشنگتن پست، ۲۲ اکتبر ۲۰۲۰).

47. “Mr Paty’s killer, Abdoullakh Anzorov, an 18-year-old Chechen refugee.” (BBC, October 18, 2020).

ترجمه فارسی: «قاتل آقای پتی، عبدالله انزوروف، پناهجوی ۱۸ ساله چچنی است.» (بی‌بی‌سی، ۱۸ اکتبر ۲۰۲۰).

48. “The 18-year-old Moscow-born suspect.” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «مظنون، ۱۸ ساله و متولد مسکو است.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

49. “This is our battle and it is existential. They [terrorists] will not succeed ... They will not divide us.” (Guardian, October 22, 2020).

ترجمه فارسی: «این نبرد ماست و ماهیتی حیاتی دارد. آن‌ها [تروریست‌ها] موفق نخواهند شد... آن‌ها ما را تقسیم نخواهند کرد.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

در این روایت‌ها، مقوله‌بندی میان کنشگران به وفور مشاهده می‌گردد. این مقوله‌بندی‌ها شامل تقسیم جامعه به دو اردوگاه مخالف (ما در مقابل آنها) است. «معلم تاریخ» و «غیرمسلمانان» به عنوان گروه خودی (ما) در مقابل «اسلام‌گرایان تروریست» و «دانش‌آموزان مسلمان»، «پناهجوی چچنی» و «مظنون متولد مسکو» به عنوان گروه غیرخودی (آنها) معرفی می‌شوند. این راهبرد می‌تواند انسجام و وفاداری درون‌گروهی را تقویت نماید و دشمنی نسبت به برون‌گروه را افزایش دهد و رفتار نابرابر نسبت به اعضای برون‌گروه را توجیه کند. این راهبرد، نقش بسزایی در شکل‌گیری و تفسیر مسائل مختلف توسط مخاطبان ایفا می‌کند.

۴-۸. حسن تعبیر (سطح بلاغت، سطح معنا)

«حسن تعبیر» راهبردی متداول در گفتمان سیاسی، تبلیغاتی و رسانه‌ای است. این راهبرد به افراد و گروه‌ها کمک می‌کند تا واقعیت‌های ناخوشایند را به گونه‌ای ارائه دهند که کم‌ترین مقاومت و بیش‌ترین پذیرش را در میان مخاطبان ایجاد کند. در دیدگاه ون‌دایک (۲۰۰۳) «حسن تعبیر» یا «به‌گویی» به استفاده از زبان یا اصطلاحاتی اشاره می‌کند که برای «ملایم‌تر» و «قابل‌قبول‌تر» جلوه دادن واقعیات ناخوشایند بحث برانگیز یا حساس به کار می‌روند. این راهبرد زبانی به منظور کاهش تأثیر منفی یا چالش برانگیز یک واقعیت یا کنش خاصی و به نوعی پنهان کردن یا زیبا جلوه‌دادن آن استفاده می‌شود.

50. “Asked those who remained not to tell their muslim classmates about the cartoon in order not to offend their faith.” (New York Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «از کسانی که مانده بودند خواست که به هم‌کلاسی‌های مسلمان خود درباره کاریکاتور چیزی نگویند تا به باورشان بی‌احترامی نشود.» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

51. “He really tried to do things with respect, he didn’t want to hurt anyone, she said.” (New York Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «او گفت: واقعاً تلاش می‌کرد با احترام رفتار کند، نمی‌خواست به کسی آسیب برساند.» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

52. “Mr Paty had asked Muslim pupils to leave the room before showing the caricatures.” (BBC, October 18, 2020).

ترجمه فارسی: «آقای پتی از دانش‌آموزان مسلمان خواسته بود، پیش از نمایش کاریکاتورها کلاس را ترک کنند.» (بی‌بی‌سی، ۱۸ اکتبر ۲۰۲۰).

53. “...Teacher who showed pupils caricatures of the prophet Muhammad.” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «...معلمی که به دانش‌آموزان خود کاریکاتورهای پیامبر محمد را نشان داد.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

نویسندگان این گزارش‌ها، از این راهبرد زبانی برای قطب‌بندی کنشگران گفتمانش بهره جسته‌اند. کاربرد این راهبرد، هم در راستای برجسته‌سازی و بزرگ‌نمایی ویژگی‌های منفی طرف مقابل، یعنی مجرم و در مواردی هم برای بزرگ‌نمایی خودی‌ها بوده است و در مواردی هم استفاده از این راهبرد، برای حاشیه‌رانی و کم‌رنگ‌سازی ویژگی‌های منفی خودی‌ها کاربرد داشته‌اند. در این متن، ارائه تصاویر توهین‌آمیز از پیامبر اکرم (ص) در کلاس درس و توهین به اعتقادات مسلمانان، به عنوان بخشی از اهداف آموزشی معلم به حاشیه رانده می‌شود. مطابق گفتمان این گزارش، معلم تاریخ صرفاً به وظیفه خود به عنوان مدرسی متعهد و دلسوز عمل کرده است. نویسنده با به‌کارگیری نقل‌قول مستقیم در پی آن است که معلم توهین‌کننده به ساحت پیامبر (ص) را فردی مؤدب، فرهیخته و دارای ویژگی‌های بارز اخلاقی توصیف نماید. از عبارت «برای این‌که به ایمانشان توهین نشود» به‌منظور اخلاقی جلوه‌دادن این اقدام غیراخلاقی و ناپسند استفاده شده است. نویسنده با به‌کارگیری این عبارت، مقتول را فردی دلسوز و فهیم به تصویر می‌کشد و رفتار غیراخلاقی وی را تطهیر می‌کند.

54. “Using the national emotion to target political opponents is even worse.” (Washington Post, November 6, 2020).

ترجمه فارسی: «سوءاستفاده از احساسات ملی، برای هدف قراردادن مخالفان سیاسی حتی بدتر است.» (واشنگتن پست، ۶ نوامبر ۲۰۲۰).

در مثال ۵۴، نویسنده به جای جریان‌های بنیادگرا از عبارت «مخالفان سیاسی» استفاده کرده است. این انتخاب زبانی توسط واشنگتن پست می‌تواند این تصور را ایجاد کند که نویسنده می‌خواهد بی‌طرفی خود را حفظ کند و از جانب‌داری پرهیز نماید. بدین ترتیب با کاربرد این راهبرد زبانی، طرح‌واره ایدئولوژیک مدنظر نویسندگان به‌طور نامحسوس در ذهن مخاطبان نقش بسته و برجسته‌سازی می‌شود. در نتیجه، این خود مخاطبان هستند که با درنظر گرفتن ابعاد مختلف این موضوع، بدون بیان هیچ‌گونه اظهارنظر نژادپرستانه آشکاری نسبت به حضور اقلیت مسلمانان در جامعه، حس بسیار منفی و تنفرآمیزی پیدا می‌کنند.

۴-۹. تلویح (سطح معنا)

در تحلیل گفتمان انتقادی ون‌دایک، «تلویح» به معنای «پیام‌های غیرمستقیم» یا «ضمنی» است که در گفتمان وجود دارند و به مخاطب منتقل می‌شوند، بدون این‌که به صراحت بیان شوند. این پیام‌ها می‌توانند ایدئولوژی‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی را منعکس و تقویت کنند (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۳۵).

55. “This was an attempt to strike down the republic, Mr. Macron said.” (New York Times, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «آقای مکرون گفت: این تلاشی برای براندازی جمهوری بود.» (نیویورک تایمز، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

هنگامی که سیاستمدار بزرگی مانند مکرون چنین عقیده‌ای را ابراز می‌کند، به صورت تلویحی اظهار می‌کند که مسلمانان تهدیدی برای امنیت کشور هستند، گرچه به صراحت این ایده مطرح نشده است، همچنین استفاده مکرر از اصطلاحاتی مانند «تروریست» برای مسلمانان می‌تواند به طور تلویحی به این پیام ضمنی اشاره کند که این گروه‌ها تهدیدی برای امنیت ملی محسوب می‌شوند، گرچه این ادعا به صورت غیرمستقیم و تلویحاً بیان شده است. مقامات این کشور با کاربرد این راهبرد زبانی به رفتار غیراخلاقی گروه مسلط و خودی‌ها در مقابل مسلمانان مشروعیت می‌بخشند و به نابرابری‌ها و بی‌عدالتی‌های اجتماعی دامن می‌زنند. در مثال‌های قبلی از گفتمان رهبران سیاسی کشور فرانسه، برای القای پیام پیرامون پیامدهای منفی ورود مسلمانان به فرانسه، از تلویح به عنوان یک ابزار گفتمانی استفاده شده است. اگر به جای استفاده از تلویح، از عبارات صریح و مستقیم استفاده می‌شد، احتمالاً سخنان آنها مغرضانه و نژادپرستانه تلقی می‌شد.

56. “The interior minister, in charge of the police, cut short an official trip to Morocco and flew home to Paris.” (New York Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «وزیر کشور که مسئول پلیس است، سفر رسمی خود به مراکش را نیمه‌کاره رها کرد و به پاریس بازگشت.» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

57. “.....by a man who later reportedly shouted Allahu akbar at police.” (Washington Post, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «...توسط مردی که بنا بر گزارش‌ها بعداً به سمت پلیس فریاد الله اکبر سر داد.» (واشنگتن پست، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

58. “Some reports said that he had Chechen roots.” (Guardian, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «برخی گزارش‌ها حاکی از آن بود که او ریشه چچنی داشته است.» (گاردین، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

مثال ۵۶، بر فوریت در واکنش به حمله تروریستی توسط گروه غیرخودی تأکید دارد و اقدامات رهبران سیاسی را به شکلی مثبت معرفی می‌کند. این روایت از مشروعیت اقدامات سیاسی، به صورت تلویحی حمایت می‌کند و مخاطبین را با این ایدئولوژی همراه می‌سازد که چنین قتلی، تهدیدی همگانی تلقی شده و فوریت واکنش و همراهی رهبران سیاسی به عنوان افراد خودی و حامیان مردم را می‌طلبد. در مثال ۵۷، کاربرد عبارت «الله اکبر» به طور تلویحی بر جهت‌گیری ایدئولوژیک، نژادپرستی پنهان و سیاست‌های ضداسلامی در این رسانه دلالت دارد. نویسنده استفاده از این عبارت را مرتبط با خشونت و تروریسم روایت می‌کند و چنین روایتی به کلیشه‌سازی علیه مسلمانان و اسلام‌هراسی دامن می‌زند. با استناد به مثال ۵۸، می‌

توان اذعان داشت که تأکید بر خارجی بودن یا مهاجر بودن افراد در اخبار، بهانه‌ای برای سیاست‌های سخت‌گیرانه علیه مهاجران است و به‌طور ضمنی حس بیگانه‌ستیزی را تقویت می‌کند. این نوع روایت می‌تواند به شکاف‌های اجتماعی و تنش‌های قومی-مذهبی دامن بزند.

59. “But what has happened in France since Paty’s murder is different.” (Washington Post, November 6, 2020).

ترجمه فارسی: «اما آنچه پس از قتل پتی در فرانسه رخ داده، متفاوت است.» (واشنگتن پست، ۶ نوامبر ۲۰۲۰).
این مطلب حاکی از آن است که قتل پتی (معلم) تأثیر بسزایی بر فرانسه داشته و به‌طور تلویحی بر رشد اسلام‌هراسی، وضع محدودیت‌های جدید علیه مسلمانان یا قطبی‌شدن بیش‌تر فضای سیاسی و اجتماعی اشاره می‌کند. به‌طور کلی، این جمله نوعی تأکید بر استثنایی بودن پیامدهای این حادثه دارد بدون این‌که به‌طور مستقیم مشخص کند، این تفاوت در چه زمینه‌ای بوده‌است.

۴-۱۰. بازی با آمار و ارقام (سطح بلاغت، سطح استدلال)

گفتمان‌های مختلف در راستای تقویت اعتبار و تأکید بر واقع‌گرایی، به این راهبرد متوسل می‌شوند. به این راهبرد به عنوان ابزار اصلی و مهم فرهنگ‌های مختلف، برای نمایش واقعیت‌ها نگریسته می‌شود. محتوای بیشتر نشریات را، همین آمار و ارقام می‌سازند. در گفتمان‌های سیاسی نیز معمولاً سیاست‌مداران با به‌کارگیری آمار و ارقام در سخنان خود، حس واقع‌گرایی بیشتری را به مخاطبان خود القاء می‌کنند (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۵۹).

60. “Brandishing a large knife, he threatened the officers, and after refusing to surrender, was shot 10 times, they said.” (New York Times, October 17, 2020).

ترجمه فارسی: «آن‌ها گفتند که او در حالی که چاقوی بزرگی را تکان می‌داد، افسران را تهدید کرد و پس از امتناع از تسلیم شدن، ۱۰ گلوله به وی شلیک شد.» (نیویورک تایمز، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۰).

61. “Four people, including a minor, are reported to have been arrested since.” (Guardian, October 16, 2020).

ترجمه فارسی: «گزارش شده‌است که از آن زمان، چهار نفر از جمله یک خردسال، دستگیر شده‌اند.» (گاردین، ۱۶ اکتبر ۲۰۲۰).

62. “The trial of 14 people suspected of being linked to the January 2015 terror attacks.” (Guardian, December 8, 2023).

ترجمه فارسی: «محاکمه ۱۴ نفر مظنون به ارتباط با حملات تروریستی ژانویه ۲۰۱۵.» (گاردین، ۸ دسامبر ۲۰۲۳).

63. “Five defendants, aged 14 and 15 at the time, were found guilty of staking out the teacher.” (BBC, December 8, 2023).

ترجمه فارسی: «پنج متهم که در آن زمان ۱۴ و ۱۵ ساله بودند، به جرم زیرنظر گرفتن معلم، گناهکار شناخته شدند.» (بی‌بی‌سی، ۸ دسامبر ۲۰۲۳).

بنابراین هم‌چنان که مشاهده می‌شود از راهبرد «بازی با آمار و اعداد» در متن‌های برگزیده فوق، به عنوان ابزاری گفتمانی در راستای دست‌کاری روانی جامعه فرانس استفاده شده‌است، جایی که آمارها برای بازنمایی منفی غیرخودی‌ها و قربانی‌سازی شهروندان فرانسوی به کار می‌روند. در این مدل ذهنی خلق‌شده، مسلمانان به‌عنوان تهدیدی برای زندگی دیگر شهروندان فرانسه قلمداد می‌شوند. در مثال ۶۰، اقدام مثبت پلیس به عنوان مأموران ذی‌صلاح امنیتی از طریق راهبرد بازی با «آمار و ارقام» بازنمایی شده و در این برهه، پلیس به عنوان ناجی مردم، فرد تروریست را با ۱۰ گلوله از پای درمی‌آورد. در این متن نویسنده با پررنگ‌سازی عدد ۱۰ گلوله، میزان خشونت و خطرناک‌بودن قاتل را به تصویر می‌کشد. در مثال ۶۲، عبارت ۱۴ نفر مظنون مرتبط با حملات ۲۰۱۵ میلادی به خواننده القا می‌کند که حادثه‌ای گسترده و نگران‌کننده رخ داده‌است و احتمالاً این حمله دارای شبکه‌ای سازمان‌یافته بوده‌است. در مثال‌های ۶۱ و ۶۳، تأکید بر سن پایین مهاجمان می‌تواند تأثیر زیادی بر مخاطب بگذارد و منجر به بحث‌هایی پیرامون نوجوان و جرم شود. با توجه به نحوه استفاده، اعداد می‌توانند برای تقویت یک گفتمان به کار روند. در اخبار این رسانه‌ها بر تعداد افراد مرتبط با گروه مسلمانان تأکید شده‌است و این امر می‌تواند به شکل‌گیری برداشت منفی درباره آنها منجر شود.

۴-۱۱. تعمیم (سطح معنا، سطح استدلال)

این راهبرد به رابطه شناختی میان یک مثال عینی‌تر (مورد) بازنمایی‌شده در مدلی ذهنی و نظری کلی‌تر، نظیر نگرش‌های اجتماعی یا ایدئولوژی اشاره می‌کند. این ویژگی منحصر به فرد نمودن (انفرادی) و تعمیم‌پذیری در گفتمان‌های مرتبط با موضوع «نژادپرستی» نیز مشاهده می‌شود زیرا به لحاظ سیاسی بسیار مهم است که نمونه‌های منفی گزارش‌شده توسط مطبوعات، نهادها و پلیس به عنوان نماینده‌ای از کل و یک نمونه معمول از یک ماهیت کلی معرفی شوند تا بتوان در راستای آنها، سیاست‌های کارآمدی را تدوین نمود (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۳۷).

64. “Mr. Macron said the teacher had been the victim of a terrorist, islamist attack.” (New York Times, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «آقای مکرون گفت: این معلم قربانی یک حمله تروریستی اسلام‌گرا شده‌است.» (نیویورک تایمز، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

65. “Once more, France has been struck by tragedy.” (Washington Post, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «بار دیگر، فرانسه دچار فاجعه شده‌است.» (واشنگتن پست، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).

در مثال ۶۴، مکرون اظهار داشته که معلم تاریخ قربانی یک حمله تروریستی، اسلامی شده‌است، درواقع کاربرد دو اصطلاح «تروریستی» و «اسلامی» همراه با یکدیگر سبب می‌شود که به‌طور تلویحی این حملات را به اسلام‌گرایان و مسلمانان تعمیم دهند و این‌گونه القاء می‌کند که همه حملات تروریستی متعلق به گروه اسلام‌گرایان است. مثال شماره ۶۵، نشان می‌دهد که این اتفاق در فرانسه قبلاً هم رخ داده و نوعی الگوی تکرارشونده را به تصویر می‌کشد. این امر باعث می‌شود تا مخاطب احساس کند فرانسه همواره در معرض چنین تراژدی‌هایی قرار دارد، حتی اگر فقط چند مورد محدود در گذشته رخ داده‌باشد. این نوع تعمیم می‌تواند نوعی احساس هم‌دردی و همبستگی ملی ایجاد کند.

۴-۱۲. تمجید ملی (سطح معنا)

دولت‌ها معمولاً با کاربرد صورت‌های مختلفی از تفاخر و خودستایی ملی، تصویر مثبتی از خود ارائه می‌دهند، صورت‌هایی مانند: «ارجاع مثبت خود و ستایش کشور، اعم از قوانین و همه سنت‌های رایج آن»، بنابراین ایدئولوژی‌های نژادپرستانه غالباً با ایدئولوژی‌های ملی‌گرایانه تلفیق می‌شوند (ون‌دایک، ۲۰۰۳: ۶۷).

66. “Representatives in France’s parliament rose to their feet to honor the victim’s memory.” (New York Times, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «نمایندگان مجلس فرانسه به احترام یاد قربانی ایستادند.» (نیویورک تایمز، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).
وقتی نمایندگان در پارلمان فرانسه به خاطر احترام به قربانی از جا برمی‌خیزند یا رئیس‌جمهور فوراً خود را به صحنه حمله، آن هم شب هنگام می‌رساند، چیزی جز تمجید و پاس‌داشت ملی و مردمی را به دنبال نخواهد داشت و کاملاً عامدانه قضیه توهین به مسلمانان و پیامبر به حاشیه رانده می‌شود و اصلاً دیده نخواهد شد.

67. “.... said it was time now for France to exonerate itself from the laws of peace in order to definitively wipe out Islamo-fascism from our territory.” (Washington Post, November 6, 2020).

ترجمه فارسی: «...گفت اکنون زمان آن است که فرانسه خود را از قوانین صلح تبرئه کند تا اسلام فاشیسم را برای همیشه از سرزمین خود ریشه کن کند.» (واشنگتن پست، ۶ نوامبر ۲۰۲۰).

در این مثال، فرانسه در نقش یک کشور قدرتمند ظاهر می‌شود که از سرزمین ملی و امنیت کشور به عنوان ارزش والای ملی دفاع می‌کند. این گفتمان ملی‌گرایانه باعث می‌شود تا مردم برای حمایت از سیاست‌های سخت‌گیرانه بسیج شوند.

68. “One of our compatriots was assassinated today because he taught.” (Guardian, October 21, 2020).

ترجمه فارسی: «یکی از هم‌وطنان ما امروز به دلیل تدریس به قتل رسید.» (گاردین، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۰).
کاربرد واژه «هم‌وطن ما» و اشاره به «تدریس» به عنوان دلیل قتل، مقتول را نه فقط یک قربانی بلکه به عنوان یک شخصیت ارزشمند و مورد احترام در جامعه معرفی می‌کند، گویی وی در راه دانایی و آگاهی قربانی شده‌است که می‌تواند حس افتخار ملی را برانگیزد.

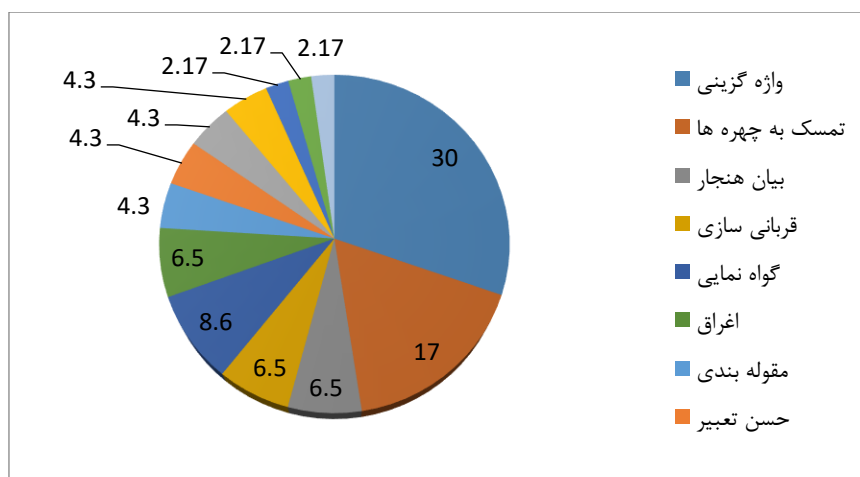
جدول ۲.

درصد فراوانی راهبردهای گفتمانی در متن گزارش‌های خبری

فرآوانی مؤلفه‌های رویکرد ون‌دایک	درصد
راهبردهای کلان	
بازنمایی مثبت خود	۶۴٪
بازنمایی منفی دیگران	۳۶٪
واژه‌گزینی (سطح سبک)	۳۰٪
تمسک به چهره‌ها و نهادهای مؤثق (سطح استدلال)	۱۷٪
بیان هنجار (سطح معنا)	۶٪/۱۵

درصد	فراوانی مؤلفه‌های رویکرد ون‌دایک
۶٪/۱۵	راهبردهای خرد
۸٪/۱۶	قربانی سازی (سطح معنا)
۶٪/۱۵	گواه‌نمایی (سطح معنا و استدلال)
۴٪/۳	اغراق (سطح بلاغت)
۴٪/۳	مقوله‌بندی (سطح معنا)
۴٪/۳	حسن تعبیر (سطح بلاغت و معنا)
۴٪/۳	تلویح (سطح معنا)
۲٪/۱۷	بازی با آمار و ارقام (سطح بلاغت و استدلال)
۲٪/۱۷	تعمیم (سطح معنا و استدلال)
۲٪/۱۷	تمجید ملی (سطح معنا)

با توجه به داده‌های جدول ۲، در سطح کلان گفتمان از بازنمایی مثبت خود و منفی دیگران استفاده شده‌است. بازنمایی مثبت به سیاستمداران اجازه می‌دهد تا به سیاست‌ها، ایدئولوژی‌ها و تصمیم‌های خود مشروعیت ببخشند، درحالی‌که بازنمایی منفی دیگران، همین جنبه‌ها را در گروه مخالف مشروعیت‌زدایی می‌کند. راهبرد واژه‌گزینی با بسامد ۳۰٪ از بیشترین میزان کاربرد در این گزارش خبری برخوردار است. راهبرد تمسک به چهره‌ها و نهادهای مؤثق با ۱۷٪ در جایگاه دوم قرار دارد. پس از این دو راهبرد، با فاصله‌ای زیاد بقیه ابزارهای زبانی قرار دارند. راهبردهای بازی با آمار و ارقام، تعمیم و تمجید ملی نیز با ۲/۱۷٪ در جایگاه آخر واقع شده‌اند. این موارد در نمودار (۱) نشان داده شده‌اند:

شکل ۱.

فراوانی راهبردهای گفتمانی در سطح خرد تحلیل

۵. نتیجه‌گیری

اکثر خوانندگان هر آن‌چه را که در معرض آنها قرار بگیرد، کورکورانه می‌پذیرند. نویسندگان گزارش‌های خبری نیز از این دنباله‌روی کورکورانه افراد از نوشته‌های آنها سوءاستفاده می‌کنند و ذهن خوانندگان را به نفع چارچوب‌های ایدئولوژیکی خودشان دست‌کاری می‌نمایند. نویسندگان این گزارش‌های خبری، انتخاب‌های گفتمانی متفاوت و سوگیرانه‌ای برای اتخاذ یک دیدگاه تبعیض‌آمیز داشته‌اند. آنها با بزرگ‌نمایی قتل یک معلم در فرانسه و نادیده گرفتن اهانت وی به مقدسات مسلمانان، به راحتی این گروه اقلیت را به عنوان مجرم و متهم به تصویر می‌کشند و همه صداهای مخالف را به عنوان تروریست تلقی می‌کنند. این رسانه‌ها تلاش دارند تا خشونت علیه معلم تاریخ را به همه مسلمانان تسری دهند و باعث خلق دیدگاهی منفی و ناعادلانه نسبت به آنها می‌شوند. این رسانه‌های غربی در راستای اسلام‌هراسی، به دنبال تخریب مسلمانان و برجسته‌نمودن ویژگی‌های مثبت غیرمسلمانان هستند و با کاربست راهبردهای گفتمانی به‌طور غیرمستقیم به ذکر موارد منفی حضور آنها می‌پردازند، همچنین در خلق و مشروعیت‌بخشی به گفتمان متعصبانه پیرامون غیرخودی‌ها، از طریق کاربست راهبردهای مختلفی مشارکت دارند. این ابزارهای زبانی به‌طور غیرمستقیم به ایجاد فضای نابرابری و تبعیض علیه اقلیت مسلمان ساکن در کشور فرانسه دامن می‌زنند. در این گزارش‌های خبری، مسلمانان به صورت منفی بازنمایی می‌شوند و آنها به عنوان تهدیدی جدی برای دموکراسی و آزادی بیان معرفی می‌گردند. به‌طور کلی، رسانه‌ها قدرت شکل‌دهی به ذهنیت عمومی را دارند و نحوه نمایش مسلمانان می‌تواند تأثیر مستقیمی بر درک جهانی از اسلام داشته‌باشد. تغییر این نوع بازنمایی نیازمند تلاش آگاهانه از سوی مسلمانان، تولیدکنندگان رسانه‌ای و مخاطبان است.

نتایج این مطالعه با دیدگاه سعید (۲۰۰۷) در مورد بازنمایی مسلمانان به عنوان «دیگری بیگانه» در رسانه‌های غربی هم‌خوانی دارد. همچنین یافته‌های این پژوهش، نتایج مطالعه رضایی و همکاران (۲۰۱۹) را تأیید می‌کند که در پوشش رسانه‌ای اخبار منفی غرب، مسلمانان در گفتمان‌های خبری به‌طور برجسته بازنمایی می‌شوند و حضور پررنگی در گزارش‌های خبری دارند. علاوه بر این، نتایج این تحقیق با یافته‌های سوتکته (۲۰۲۳) هم‌سو است، مبنی بر این‌که رسانه‌های غربی نقشی محوری در بازتولید کلیشه‌های رایج در جوامع غربی ایفا می‌کنند. با وجود تلاش برای ارائه تحلیلی جامع از بازنمایی رسانه‌ای واکنش مسلمانان به کاریکاتورهای شارلی ابدو در رسانه‌های غربی، این پژوهش با محدودیت‌هایی نیز مواجه بوده‌است. از جمله رسانه‌های غیرغربی به‌ویژه رسانه‌های کشورهای اسلامی که ممکن است رویکردهای متفاوتی در این حوزه داشته باشند، بررسی نشده‌اند. همچنین به دلیل عدم آشنایی نویسندگان با زبان فرانسوی، روزنامه‌های فرانسوی‌زبان مورد ارزیابی قرار نگرفته‌اند. علاوه بر این، محدودیت در دسترسی رایگان به مقاله‌های برخی خبرگزاری‌های بین‌المللی مانند: «نیویورک تایمز» و «گاردین» نیز از چالش‌های این تحقیق بوده‌است. با توجه به یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود که تحقیقات آینده در چندین حوزه گسترش یابد. نخست، بررسی دقیق‌تر نقش رسانه‌های غیرغربی در بازنمایی مسلمانان می‌تواند به مقایسه‌ای جامع میان گفتمان رسانه‌ای غربی و غیرغربی منجر شود. چنین مقایسه‌ای مشخص می‌کند که آیا بازنمایی‌های کلیشه‌ای از مسلمانان مختص رسانه‌های غربی است یا در سایر فضاهای رسانه‌ای نیز تکرار می‌شود؟ همچنین پژوهش‌های آینده به مطالعه تأثیر این بازنمایی‌های رسانه‌ای بر نگرش عمومی و سیاست‌گذاری‌های مرتبط با مهاجرت، امنیت و حقوق شهروندی بپردازند. تحلیل این

موضوع نشان می‌دهد که چگونه تصویری که رسانه‌ها از مسلمانان ارائه می‌دهند، بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی و اجتماعی تأثیر دارند. در نهایت، تحقیقات آتی بر نحوه بازنمایی سایر گروه‌های اقلیت در رسانه‌های غربی تمرکز کنند تا بتوان روندهای مشابه و تفاوت‌های میان گروه‌های مختلف را شناسایی نمود. این امر در ارائه بازنمایی‌های عادلانه‌تر در رسانه‌های بین‌المللی کمک شایانی خواهد کرد.

منابع

- بیرو، آ. (۱۳۷۵). فرهنگ علوم/اجتماعی (ترجمه باقر ساروخانی). تهران: انتشارات کیهان.
- سلیمی، مریم، سلطانی فر، محمد، مظفری، افسانه و شکرخواه، یونس (۱۳۹۸). بررسی وضعیت دیتا ژورنالیسم در رسانه‌های جهان؛ مطالعه موردی دیتا ژورنالیسم در گاردین انگلستان. *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*. ۱۵ (۵۴)، ۲۹۱-۳۳۳.
- غیاثیان، مریم السادات، مقیمی سارانی، صمد و کریمی فیروزجانی، علی (۱۳۹۴). تحلیل گفتمان انتقادی از ایران و شیعه در پایگاه‌های خبری برخط عربستان سعودی. *فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام*. سال پنجم. شماره اول. صص ۱۲۹-۱۵۳.
- نیازی، شهریار، فکری، مسعود و قاسمی، زینب (۱۳۹۷). مطالعه بازنمایی ایدئولوژیک ایران در روزنامه الشرق الاوسط با تکیه بر الگوی ون-دایک. *پژوهش ادب عربی*. سال ۹. شماره ۳۴ صص ۱۱۳-۱۳۵.
- میمندی، وصال، جمشیدی، فاطمه (۱۳۹۲). سیری در روند تکاملی کنایه و اقسام آن. *لسان میین*. شماره ۱۲. صص ۱۹۳-۲۱۶.
- Boone, J. (2015). Four dead in Niger as Charlie Hebdo cartoons spark protests. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2015/jan/16/pakistan-police-clash-anti-charlie-hebdoprotesters> Bowe.
- Constantinou, M. (2018). Charlie Hebdo's controversial cartoons in question: stances, translational narratives and identity construction from a cross-linguistic perspective. *Social Semiotics*, 29(5), 698-727.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.
- Gee, J.P. (1999). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. London: Routledge.
- Jensen, T. (2006). The Muhammad cartoon crisis: The tip of an iceberg. *Japanese religions*, 31(2), 173-185.
- Locke, T. (2004). *Critical Discourse Analysis*. London, New York: Continuum.
- Patnaik, S. (2016). Islamophobia and the Ethics of Media: A Cross-Cultural Study. *The Journal of Innovations*, 11.
- Politzer, M. N., & Alcaraz, A. O. (2020). Covert Islamophobia: An Analysis of The New York Times and The Wall Street Journal Headlines Before and After Charlie Hebdo. *Comunicación y sociedad*, 1-24.
- Rezaei, Saman ; Kobari, Kamyar & Salami, Ali (2019). The Portrayal of Islam and Muslims in Western Media: A Critical Discourse Analysis. *Cultura*, 16 (1): 55-73.
- Rogers, R. (2004). An Introduction to Critical Discourse Analysis in Education. In R. Rogers (Ed.), *Critical Discourse Analysis in Education*, pp. 3-20, London: Routledge.
- Saeed, A. (2007). Media, Racism and Islamophobia: The Representation of Islam and Muslims in the Media. *Sociology Compass*. Vol, 1, Pp.443-462.
- Said, E. W. (1978). *Orientalism*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Sandberg, L., Dahlberg, S., & Ivarsflaten, E. (2023). The Online Hostility Hypothesis: representations of Muslims in online media. *Social Influence*. (18) 1.
- Suryandari, N., & Arifin, S. (2021). Islamophobia and media framing in west media. *KARSA Journal of Social and Islamic Culture*, 29(1), 27-45.

- Sutkute, R. (2023). Media and New Media Representation of Islam and Muslims during the “Clash of Civilizations”: Constructive Dialogue or Destructive Stereotypes?. *Yeni Medya*. Vol, 15, pp. 1-17.
- Van Dijk, T. A. (1995). *Discourse Analysis as Ideology Analysis*. In Wenden, A. and C. schaffner (eds), *Language and Peace* (In Press).
- Van Dijk, T. A. (1998). Social Cognition and Discourse. In H. Giles & R. P. Robinson (Eds.), *Handbook of social psychology and Language*, 21-36. Oxford: Blackwell.
- Van Dijk, T. A. (2000). *Ethnic Minorities and the Media, News Racism: A Discourse Analytical Approach*, Pp. 33-49. UK: Open University Press.
- Van Dijk, T. A. (2003). *Ideology and Discourse, Multidisciplinary Introduction*, Barcelona: Ariel.
- Wili Tama, Y., & Sulistyaningrum, S.D. (2023). A systematic Literature Review of Islamophobia on Media: trends, Factors ,and Stereotypes. *Indonesian journal of Religion and Society*, Vol 5(1), pp. 13-23.
- Wodak, R. (1995). *Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis*. In J. Verschuren, J. O. Ostman, & J. Blommaert (Eds.), *Handbook of Pragmatics- Manual*, pp. 204- 210, John Benjamin’Publishing Company.